

RAAD VAN
DE EUROPESE UNIE

Brussel, 1 december 2010 (03.12)
(OR. en)

16555/10

Interinstitutioneel dossier:
2008/0028 (COD)

DENLEG 139
AGRI 485
CODEC 1306

NOTA

---

van:	het Comité van permanente vertegenwoordigers (1e deel)
aan:	Raad
nr. Comv.:	6172/08 DENLEG 10 SAN 25 CONSOM 18 CODEC 162
nr. vorig doc.:	16550/10 DENLEG 138 AGRI 484 CODEC 1303
Betreft:	Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende de verstrekking van voedselinformatie aan de consumenten – <i>Politiek akkoord</i> (openbare beraadslaging overeenkomstig artikel 16, lid 8, van het Verdrag betreffende de Europese Unie)

---

1. De Commissie heeft het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende de verstrekking van voedselinformatie aan de consumenten ("de ontwerp-verordening") op 1 februari 2008 toegezonden aan het Europees Parlement en de Raad.

Deze ontwerp-verordening, die artikel 114 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie tot rechtsgrondslag heeft, strekt ertoe de in de Europese Unie geldende regels betreffende voeds etikettering te actualiseren. De richtlijnen betreffende etikettering in het algemeen¹ en voeds etikettering² in het bijzonder worden in één verordening samengebracht.

---

¹ Richtlijn 2000/13/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 maart 2000 betreffende de onderlinge aanpassing van de wetgeving der lidstaten inzake etikettering en presentatie van levensmiddelen alsmede inzake de daarvoor gemaakte reclame (PB L 109 van 6.5.2000, blz. 29).

² Richtlijn 90/496/EEG van de Raad van 24 september 1990 inzake de voedingswaarde-etikettering van levensmiddelen (PB L 276 van 6.10.1990, blz. 40).

2. Het Europees Parlement heeft op 16 juni 2010 zijn standpunt in eerste lezing meegedeeld ³. Het Europees Economisch en Sociaal Comité heeft op 18 september 2008 advies uitgebracht. ⁴
3. De voorbereidende instanties van de Raad hebben de ontwerp-verordening onder het Franse, het Tsjechische, het Zweedse⁵, het Spaanse en het huidige Belgische voorzitterschap grondig besproken.

Het Comité van permanente vertegenwoordigers heeft op 1 december 2010 besloten de tekst met het oog op een politiek akkoord als A-punt aan de Raad voor te leggen.

4. De Raad wordt derhalve verzocht een politiek akkoord te bereiken over de bijgaande ontwerp-verordening.

---

³ 10972/10 [P7_TA(2010)0222].

⁴ PB C 77 van 31.3.2009, blz. 81.

⁵ Zie voortgangsverslagen 16519/08, 10641/09 en 16594/09.

**Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende de
verstrekking van voedselinformatie aan de consumenten
(Voor de EER relevante tekst)**

HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 114,

Gezien het voorstel van de Europese Commissie⁶,

Gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité⁷,

Handelend volgens de gewone wetgevingsprocedure⁸,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) In artikel 169 van het Verdrag wordt bepaald dat de Unie bijdraagt tot de verwezenlijking van een hoog niveau van consumentenbescherming door middel van de maatregelen die zij op grond van artikel 114 neemt.
- (2) Het vrije verkeer van veilig en gezond voedsel is een wezenlijk aspect van de interne markt en levert een aanzienlijke bijdrage tot de gezondheid en het welzijn van de burgers en hun sociale en economische belangen.
- (3) Om een hoog niveau van bescherming van de gezondheid van de consumenten te bereiken en hun recht op informatie te waarborgen, moet ervoor worden gezorgd dat de consumenten de nodige informatie krijgen over de levensmiddelen die zij consumeren. De keuzes van de consumenten kunnen onder meer door gezondheids-, economische, milieu-, sociale en ethische overwegingen worden beïnvloed.

---

⁶ PB C xxx van xx.xx.xxxx, blz. xx.

⁷ PB C 77 van 31.3.2009, blz. 81.

⁸ Standpunt van het Europees Parlement van 16 juni 2010, standpunt van de Raad van ....

- (4) Verordening (EG) nr. 178/2002 van het Europees Parlement en de Raad van 28 januari 2002 tot vaststelling van de algemene beginselen en voorschriften van de levensmiddelenwetgeving, tot oprichting van een Europese Autoriteit voor voedselveiligheid en tot vaststelling van procedures voor voedselveiligheidsaangelegenheden⁹ bepaalt dat het een algemeen beginsel van de levensmiddelenwetgeving is dat aan de consumenten een handvat voor doordachte keuzes wordt geboden ten aanzien van de levensmiddelen die zij consumeren en dat praktijken worden voorkomen die de consument kunnen misleiden.
- (5) Richtlijn 2005/29/EG van het Europees Parlement en de Raad van 11 mei 2005 betreffende oneerlijke handelspraktijken van ondernemingen jegens consumenten op de interne markt¹⁰ bestrijkt bepaalde aspecten van de verstrekking van informatie aan de consumenten, met name om misleidende acties en informatieverzuim te voorkomen. De algemene beginselen inzake oneerlijke handelspraktijken moeten worden aangevuld met specifieke voorschriften betreffende de verstrekking van voedselinformatie aan de consumenten.
- (6) Er worden voor alle levensmiddelen geldende Unie-voorschriften inzake voedsletikettering vastgesteld in Richtlijn 2000/13/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 maart 2000 betreffende de onderlinge aanpassing van de wetgeving der lidstaten inzake de etikettering en presentatie van levensmiddelen alsmede inzake de daarvoor gemaakte reclame¹¹. De meeste bepalingen van die richtlijn dateren uit 1978 en moeten daarom geactualiseerd worden.
- (7) Richtlijn 90/496/EEG van de Raad van 24 september 1990 inzake de voedingswaarde-etikettering van levensmiddelen¹² stelt voorschriften vast inzake de inhoud en de presentatie van voedingswaarde-informatie op voorverpakte levensmiddelen. Volgens deze voorschriften is de vermelding van voedingswaarde-informatie vrijwillig, tenzij een aan voedingswaarde gerelateerde claim betreffende het levensmiddel wordt gemaakt. De meeste bepalingen van die richtlijn dateren uit 1990 en moeten daarom geactualiseerd worden.
- (8) De algemene etiketteringsvoorschriften worden aangevuld met een aantal bepalingen die van toepassing zijn op alle levensmiddelen in bijzondere omstandigheden of op bepaalde categorieën van levensmiddelen. Bovendien bestaat er een aantal specifieke voorschriften die van toepassing zijn op specifieke levensmiddelen.

---

⁹ PB L 31 van 1.2.2002, blz. 1.

¹⁰ PB L 149 van 11.6.2005, blz. 22.

¹¹ PB L 109 van 6.5.2000, blz. 29.

¹² PB L 276 van 6.10.1990, blz. 40.

- (9) Hoewel de oorspronkelijke doelstellingen en de kernelementen van de huidige etikettering-wetgeving nog steeds gelden, moet de wetgeving worden gestroomlijnd zodat ze gemakkelijker kan worden nageleefd en er meer duidelijkheid is voor de belanghebbenden en moet zij worden gemoderniseerd en aangepast aan de nieuwe ontwikkelingen op het gebied van de voedselinformatie.
- (10) Er bestaat publieke belangstelling voor het verband tussen voeding en gezondheid en voor de keuze van een aan de individuele behoeften aangepast voedingspakket. In het Witboek van de Commissie van 30 mei 2007 over een EU-strategie voor aan voeding, overgewicht en obesitas gerelateerde gezondheidskwesties staat dat voedingswaarde-etikettering een belangrijk instrument is om de consumenten te informeren over de samenstelling van de levensmiddelen en hen te helpen een doordachte keuze te maken. In de EU-strategie voor het consumentenbeleid 2007-2013 is onderstreept dat het voor daadwerkelijke concurrentie en de consumentenwelvaart van essentieel belang is dat de consumenten doordachte keuzes kunnen maken. Kennis van de grondbeginselen van voeding en een adequate voedingswaarde-informatie op levensmiddelen zouden er veel toe bijdragen dat de consument die doordachte keuze kan maken.
- (11) Met het oog op meer de rechtszekerheid en een rationele en consistente handhaving van de voorschriften is het dienstig dat de Richtlijnen 90/496/EEG en 2000/13/EG worden ingetrokken en worden vervangen door één enkele verordening zowel de consumenten als het bedrijfsleven zekerheid biedt en de administratieve lasten vermindert.

- (12) Voor de duidelijkheid is het dienstig dat andere horizontale wetgevingsbesluiten worden ingetrokken en in deze verordening worden opgenomen, namelijk Richtlijn 87/250/EEG van de Commissie van 15 april 1987 inzake de vermelding van het alcoholvolumegehalte bij etikettering van voor de eindverbruiker bestemde alcoholhoudende dranken¹³, Richtlijn 1999/10/EG van de Commissie van 8 maart 1999 houdende afwijkingen van artikel 7 van Richtlijn 79/112/EEG van de Raad inzake de etikettering van levensmiddelen¹⁴, Richtlijn 2002/67/EG van de Commissie van 18 juli 2002 betreffende de etikettering van levensmiddelen die kinine en levensmiddelen die cafeïne bevatten¹⁵, Verordening (EG) nr. 608/2004 van de Commissie van 31 maart 2004 inzake de etikettering van voedingsmiddelen en voedselingrediënten met toegevoegde fytosterolen, fytosterolesters, fytostanolen en/of fytostanolesters¹⁶ en Richtlijn 2008/5/EG van de Commissie van 30 januari 2008 betreffende de vermelding op het etiket van bepaalde levensmiddelen van andere verplichte gegevens dan die waarin Richtlijn 2000/13/EG van het Europees Parlement en de Raad voorziet¹⁷.
- (13) Het is nodig dat er gemeenschappelijke definities, beginselen, voorschriften en procedures worden vastgesteld om een duidelijk kader en een gemeenschappelijke basis voor de maatregelen van de Unie en de nationale maatregelen inzake voedselinformatie te scheppen.
- (14) Om bij de verstrekking van informatie aan de consumenten over de levensmiddelen die zij consumeren een alomvattende en evolutieve aanpak te kunnen hanteren, is een brede definitie van voedselinformatiewetgeving nodig, die voorschriften van algemene en specifieke aard omvat, en een brede definitie van voedselinformatie, die ook informatie omvat die door andere middelen dan het etiket wordt verstrekt.
- (15) De Unie-voorschriften zijn alleen van toepassing op ondernemingen waarvan de opzet een zekere mate van continuïteit van de activiteiten en van organisatie impliceert. Activiteiten zoals het occasioneel behandelen, serveren en verkopen van levensmiddelen door privépersonen tijdens evenementen zoals liefdadigheidsactiviteiten, buurtfeesten en vergaderingen, vallen niet onder deze verordening.

---

¹³ PB L 113 van 30.4.1987, blz. 57.

¹⁴ PB L 69 van 16.3.1999, blz. 22.

¹⁵ PB L 191 van 19/07/02, blz. 20.

¹⁶ PB L 97 van 1.4.2004, blz. 44.

¹⁷ PB L 27 van 31.1.2008, blz. 12.

- (16) De voedselinformatie moet voldoende flexibiliteit bieden om te kunnen voldoen aan nieuwe informatie-eisen van de consumenten en om te kunnen zorgen voor een evenwicht tussen de bescherming van de interne markt en de verschillen in de perceptie van de consumenten in de lidstaten.
- (17) Het hoofddoel van verplichte voedselinformatie moet zijn de consumenten in staat te stellen een levensmiddel te identificeren en er passend gebruik van te maken en keuzes te maken volgens hun individuele voedingsbehoeften. Hiertoe moeten exploitanten hun informatie toegankelijk maken voor visueel gehandicapten.
- (18) Om de voedselinformatiewetgeving te kunnen aanpassen aan de veranderende informatie-behoeften van de consumenten, moet er bij de bezinning over de noodzaak van verplichte voedselinformatie voor ogen worden gehouden dat de meerderheid van de consumenten grote belangstelling toont voor openbaarmaking van bepaalde informatie.
- (19) Nieuwe voorschriften voor verplichte voedselinformatie mogen echter alleen worden vastgesteld als dat nodig is, overeenkomstig de beginselen van subsidiariteit, evenredigheid en duurzaamheid.
- (20) In de voedselinformatievoorschriften moet een verbod worden ingesteld op informatie die misleidend is voor de consument, in het bijzonder wat betreft de kenmerken, effecten of eigenschappen van de levensmiddelen, of die aan levensmiddelen een geneeskrachtige werking toeschrijft. Om doeltreffend te zijn moet dit verbod ook gelden voor de presentatie van levensmiddelen en de levensmiddelenreclame.

- (21) Om een versnippering van de voorschriften betreffende de verantwoordelijkheid van de exploitanten van levensmiddelenbedrijven ten aanzien van voedselinformatie te voorkomen, is het dienstig dat de verantwoordelijkheden van de exploitanten van levensmiddelenbedrijven op dit gebied worden verduidelijkt. Die verduidelijking moet in overeenstemming zijn met de in artikel 17 van Verordening (EG) nr. 178/2002 bedoelde verantwoordelijkheden ten aanzien van de consument.
- (22) Er moet een lijst worden opgesteld van alle verplichte informatie die in beginsel moet worden verstrekt voor alle levensmiddelen die zijn bestemd voor de eindverbruiker en grote cateraars. Op die lijst moet de informatie blijven staan die reeds krachtens de bestaande wetgeving wordt voorgeschreven, aangezien die over het algemeen wordt beschouwd als een waardevol acquis voor de consumenteninformatie.
- (23) Om rekening te houden met veranderingen en ontwikkelingen op het gebied van de voedselinformatie moeten bepalingen worden vastgesteld op grond waarvan de Commissie kan toestaan dat bepaalde vermeldingen met alternatieve middelen beschikbaar worden gesteld. Raadpleging van de belanghebbenden moet tijdige en doelgerichte wijzigingen van de voedselinformatievoorschriften vergemakkelijken.
- (24) Bepaalde ingrediënten of andere stoffen of producten (zoals technische hulpstoffen) die bij de productie van levensmiddelen worden gebruikt en daarin nog aanwezig zijn, veroorzaken allergieën of intoleranties bij de consumenten, en sommige van deze allergieën of intoleranties vormen een gevaar voor de gezondheid van de betrokkenen. Het is belangrijk dat informatie wordt verstrekt over de aanwezigheid van levensmiddelenadditieven, technische hulpstoffen en andere stoffen of producten die allergieën of intoleranties kunnen veroorzaken, zodat consumenten die aan een voedselallergie of -intolerantie lijden, doordachte en veilige keuzes kunnen maken.
- (25) Voedsletiketten moeten duidelijk en begrijpelijk zijn zodat zij de consumenten kunnen helpen bij het maken van beter doordachte voedsel- en voedingskeuzes. Uit studies blijkt dat de leesbaarheid van het etiket een belangrijk element is om de kans dat de op het etiket vermelde informatie de doelgroep beïnvloedt zo groot mogelijk te maken, en dat kleine letters één van de belangrijkste oorzaken van de ontevredenheid van de consumenten met voedsletiketten zijn. Wel dient een integrale aanpak te worden ontwikkeld die alle aspecten van leesbaarheid in aanmerking neemt.

- (26) Voor de verstrekking van voedselinformatie moet aandacht worden besteed aan alle wijzen waarop voedsel aan de consumenten wordt geleverd, inclusief de verkoop van levensmiddelen op afstand. Hoewel het duidelijk is dat via verkoop op afstand geleverde levensmiddelen aan dezelfde informatievoorschriften moeten voldoen als in winkels verkochte levensmiddelen, moet worden gepreciseerd dat in dergelijke gevallen de bijbehorende verplichte voedselinformatie ook beschikbaar moet zijn voordat de aankoop plaatsvindt.
- (27) Om de consumenten te voorzien van de voedselinformatie die zij nodig hebben om een doordachte keuze te kunnen maken, moet op alcoholhoudende mengdranken ook informatie worden verstrekt over de ingrediënten die zij bevatten.
- (28) Het is ook belangrijk dat aan de consumenten informatie over de andere alcoholhoudende dranken wordt verstrekt. Er bestaan reeds specifieke Unie-voorschriften betreffende de etikettering van wijn. Verordening (EG) nr. 1234/2007 van de Raad van 22 oktober 2007 houdende een gemeenschappelijke ordening van de landbouwmarkten en specifieke bepalingen voor een aantal landbouwproducten ("integrale-GMO"-verordening)¹⁸ bevat voorschriften waarmee de consumenten worden beschermd en naar behoren worden geïnformeerd. Daarom moet wijn in dit stadium worden vrijgesteld van de verplichting om een lijst van ingrediënten te vermelden en een voedingswaardedeclaratie te verstrekken. In dezelfde zin wordt de bescherming van de consument ook gegarandeerd bij Verordening (EEG) nr. 1601/91 van de Raad van 10 juni 1991 tot vaststelling van de algemene voorschriften betreffende de definitie, de aanduiding en de aanbiedingsvorm van gearomatiseerde wijnen, gearomatiseerde dranken op basis van wijn en gearomatiseerde cocktails van wijnbouwproducten¹⁹ en Verordening (EG) nr. 110/2008 van 15 januari 2008 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de definitie, de aanduiding, de presentatie, de etikettering en de bescherming van geografische aanduidingen van gedistilleerde dranken. Dezelfde vrijstelling moet derhalve van toepassing zijn op de dranken die onder deze twee verordeningen vallen.

---

¹⁸ PB L 155,13 van 16.6.2008, blz. 28.

¹⁹ PB L 149 van 14.6.1991, blz. 1.

- (28 bis) Dranken die vergelijkbaar zijn met wijnen, gearomatiseerde wijnen, gearomatiseerde dranken op basis van wijn, gearomatiseerde cocktails van wijnbouwproducten en gedistilleerde dranken, moeten op dezelfde manier behandeld worden en derhalve onder dezelfde wettelijke voedselinformatievoorschriften vallen. Daarom moet de vrijstelling van de verplichting om een lijst van ingrediënten te vermelden en een voedingswaardedeclaratie te verstrekken, ook gelden voor dranken met een alcoholvolumegehalte van meer dan 1,2% die worden geproduceerd door vergisting van vruchten of groente, voor honingdrank en voor alle soorten bier.
- (28 ter) De Commissie zal echter binnen vijf jaar na de inwerkingtreding van deze verordening een verslag opstellen waarin voor bepaalde categorieën van dranken wordt bekeken of zij moeten worden vrijgesteld van, met name, de verplichting om informatie te verstrekken over de energetische waarde; die vrijstelling wordt gemotiveerd, met inachtneming van de noodzakelijke samenhang met ander beleid van de Europese Unie op dit gebied. De Commissie kan, zo nodig, in de context van deze verordening specifieke voorschriften voorstellen.
- (29) De vermelding van het land van oorsprong of de plaats van herkomst van een levensmiddel is vereist wanneer de afwezigheid daarvan de consumenten zou kunnen misleiden wat het werkelijke land van oorsprong of de werkelijke plaats van herkomst van dat product betreft. In alle gevallen moet het land van oorsprong of de plaats van herkomst worden vermeld op een wijze die de consument niet misleidt en op grond van duidelijk omschreven criteria, zodat voor de hele sector dezelfde voorwaarden gelden en de consumenten de informatie over het land van oorsprong of de plaats van herkomst van een levensmiddel beter begrijpen. Dergelijke criteria mogen echter niet gelden voor de aanduidingen in verband met de naam of het adres van de exploitant van een levensmiddelenbedrijf.
- (30) In sommige gevallen zullen exploitanten van levensmiddelenbedrijven uit eigen beweging de oorsprong van een levensmiddel willen aangeven om de consument te attenderen op de kwaliteiten van hun product. Dergelijke aanduidingen moeten ook aan geharmoniseerde criteria voldoen.

(30 bis) Naar aanleiding van de crisis in verband met boviene spongiforme encefalopathie is de aanduiding van de oorsprong in de Europese Unie verplicht gesteld voor rundvlees en rundvleesproducten²⁰, wat bij consumenten verwachtingen heeft geschapen. Uit de effectbeoordeling van de Commissie blijkt dat consumenten zeer veel belang hechten aan de oorsprong van vlees. Ook andere vleessoorten, zoals varkens-, schapen- en geitenvlees en vlees van gevogelte worden algemeen geconsumeerd in de Europese Unie, en daarom moet de oorsprongsvermelding ook voor deze producten verplicht worden gesteld.

De specifieke oorsprongsvoorschriften zouden per vleessoort kunnen verschillen, naar gelang de kenmerken van de diersoort. Hiertoe dienen middels uitvoeringsbepalingen bindende voorschriften te worden vastgesteld, die per vleessoort kunnen verschillen en waarin rekening wordt gehouden met het evenredigheidsbeginsel en de administratieve druk voor exploitanten van levensmiddelenbedrijven en handhavingsinstanties.

---

²⁰ Verordening (EG) nr. 1760/2000 van het Europees Parlement en de Raad van 17 juli 2000 tot vaststelling van een identificatie- en registratieregeling voor runderen en inzake de etikettering van rundvlees en rundvleesproducten en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 820/97 van de Raad (PB L 204 van 11.8.2000, blz. 1).

- (30 ter) Bindende oorsprongsvoorschriften zijn ontwikkeld op basis van verticale benaderingen, bijvoorbeeld voor honing²¹, groenten en fruit²², vis²³, rundvlees en rundvleesproducten²⁴ en olijfolie²⁵. Bekeken moet worden of verplichte oorsprongsetikettering naar andere levensmiddelen kan worden uitgebreid. Daarom moet de Commissie verzocht worden een verslag op te stellen over de volgende levensmiddelen: andere vleessoorten dan varkens-, schapen- en geitenvlees en vlees van gevogelte; melk; melk die als ingrediënt in zuivelproducten wordt gebruikt; vlees dat als ingrediënt wordt gebruikt; onverwerkte levensmiddelen; producten met maar één ingrediënt; ingrediënten die meer dan 50% van een levensmiddel uitmaken.

Aangezien melk één van de producten is waarvoor de oorsprongsvermelding als bijzonder belangrijk wordt aangemerkt, moet het Commissieverslag over dit product zo spoedig mogelijk beschikbaar worden gesteld.

Op basis van de conclusies van dit verslag kan de Commissie voorstellen tot wijziging van de toepasselijke Unie-voorschriften indien en of, waar nodig, nieuwe sector-georiënteerde initiatieven presenteren.

- (31) De niet-preferentiële regels van oorsprong van de Europese Unie zijn vastgesteld in Verordening (EEG) nr. 2913/92 van de Raad van 12 oktober 1992 tot vaststelling van het communautair douanewetboek²⁶ en de uitvoeringsbepalingen in Verordening (EEG) nr. 2454/93 van de Commissie van 2 juli 1993 houdende vaststelling van enkele bepalingen ter uitvoering van Verordening (EEG) nr. 2913/92 van de Raad tot vaststelling van het communautair douanewetboek²⁷. De bepaling van het land van oorsprong moet zijn gebaseerd op deze voorschriften, die bij de handelaren en de overheidsinstanties goed bekend zijn en de toepassing zullen vergemakkelijken.

---

²¹ Richtlijn 2001/110/EG van de Raad van 20 december 2001 inzake honing (PB L 10 van 12.1.2002, blz. 47).

²² Verordening (EG) nr. 1580/2007 van de Commissie van 21 december 2007 tot vaststelling van bepalingen voor de uitvoering van de Verordeningen (EG) nr. 2200/96, (EG) nr. 2201/96 en (EG) nr. 1182/2007 van de Raad in de sector groenten en fruit (PB L 350 van 31.12.2007, blz. 1).

²³ Verordening (EG) nr. 104/2000 van de Raad van 17 december 1999 houdende een gemeenschappelijke ordening der markten in de sector visserijproducten en producten van de aquacultuur (PB L 17 van 21.1.2000, blz. 22).

²⁴ Verordening (EG) nr. 1760/2000 van het Europees Parlement en de Raad van 17 juli 2000 tot vaststelling van een identificatie- en registratieregeling voor runderen en inzake de etikettering van rundvlees en rundvleesproducten en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 820/97 van de Raad (PB L 204 van 11.8.2000, blz. 1).

²⁵ Verordening (EG) nr. 1019/2002 van de Commissie van 13 juni 2002 betreffende de handelsnormen voor olijfolie (PB L 155 van 14.6.2002, blz. 27).

²⁶ PB L 302 van 19.10.1993, blz. 1.

²⁷ PB L 253 van 11.10.1993, blz. 1.

- (32) De voedingswaardedeclaratie op een levensmiddel betreft informatie over de aanwezigheid van energie en bepaalde nutriënten in levensmiddelen. De verplichte verstrekking van voedingswaarde-informatie moet maatregelen op het gebied van de voedingseducatie van het grote publiek ondersteunen en het maken van doordachte voedselkeuzes bevorderen.
- (33) In het Witboek van de Commissie over een EU-strategie voor aan voeding, overgewicht en obesitas gerelateerde gezondheidskwesties wordt bijzondere aandacht besteed aan bepaalde voedingselementen die van belang zijn voor de volksgezondheid, zoals verzadigde vetten, suikers of natrium. Daarom is het dienstig dat de voorschriften inzake de verplichte verstrekking van voedingswaarde-informatie rekening houden met deze elementen.
- (33 bis) Aangezien deze verordening ten doel heeft de eindverbruiker in staat te stellen met kennis van zaken te kiezen, moet erop worden toegezien dat de eindverbruiker de informatie op het etiket gemakkelijk begrijpt. Daarom is het aangewezen op het etiket in plaats van "natrium", de naam van het overeenkomstige nutriënt, de term "zout" te gebruiken.
- (34) Over het algemeen zijn de consumenten zich niet bewust van de potentiële bijdrage van alcoholhoudende dranken aan hun totale voeding. Daarom is het dienstig dat ervoor wordt gezorgd dat de informatie over de nutriënteninhoud van met name alcoholhoudende mengdranken wordt verbeterd.
- (35) Voor de consistentie en de samenhang van het recht van de Unie moet de vrijwillige vermelding van voedings- en gezondheidsclaims op voedsletiketten geschieden overeenkomstig Verordening (EG) nr. 1924/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 20 december 2006 inzake voedings- en gezondheidsclaims voor levensmiddelen²⁸.
- (36) Om onnodige lasten voor het bedrijfsleven te vermijden is het dienstig dat bepaalde categorieën van levensmiddelen die niet verwerkt zijn of waarvoor de voedingswaarde-informatie niet bepalend is voor de keuze van de consument is, worden vrijgesteld van de verplichte voedingswaardedeclaratie, tenzij andere Unie-voorschriften de verstrekking van die informatie verplicht maken.

---

²⁸ PB L 404 van 30.12.2006, blz. 9.

- (37) Om de gemiddelde consument te bereiken en het informatieve doel te dienen waarvoor zij wordt ingevoerd, en gezien het huidige niveau van de kennis over voeding, moet de verstrekte informatie eenvoudig en gemakkelijk te begrijpen zijn. Wanneer de voedingswaarde-informatie gedeeltelijk op de voorkant en gedeeltelijk op de achterkant van de verpakking staat, zou dat de consumenten in verwarring kunnen brengen. Daarom moet de voedingswaardedeclaratie in één gezichtsveld staan. Voorts kan bepaalde informatie op basis van vrijwilligheid bijvoorbeeld op de voorkant van de verpakking worden herhaald. Een vrije keuze van de informatie die kan worden herhaald, zou de consumenten in verwarring kunnen brengen. Daarom moet duidelijk worden bepaald welke informatie kan worden herhaald, zodat de consumenten de essentiële voedingswaarde-informatie gemakkelijk kunnen lezen wanneer zij levensmiddelen kopen.
- (37 bis) Om exploitanten van levensmiddelenbedrijven ertoe aan te zetten de informatie van de voedingswaardedeclaratie voor levensmiddelen als alcoholhoudende dranken en niet-voorverpakte levensmiddelen, die van een voedingswaardedeclaratie kunnen worden vrijgesteld, uit eigen beweging ter beschikking te stellen, moet de mogelijkheid worden geboden slechts een deel van die informatie ter beschikking te stellen. Wel moet duidelijk worden bepaald welke informatie vrijwillig kan worden vermeld, om te voorkomen dat de keuzevrijheid voor de exploitant van een levensmiddelenbedrijf aanleiding geeft tot misleidende situaties voor de consument.
- (38) In sommige lidstaten en organisaties in de levensmiddelensector zijn er recentelijk ontwikkelingen geweest inzake de uitdrukking van de voedingswaardedeclaratie, anders dan per 100g/100ml/portie, of de presentatie daarvan via grafische vormen of symbolen. Die nieuwe uitdrukings- en presentatievormen voor de voedingswaardedeclaratie kunnen de consumenten helpen om de voedingswaardedeclaratie beter te begrijpen. Er zijn echter onvoldoende gegevens in de gehele Unie beschikbaar over de wijze waarop de gemiddelde consument de alternatieve uitdrukings- of presentatievormen van de informatie begrijpt en gebruikt. Daarom is het dienstig op basis van de in de verordening vastgestelde criteria de ontwikkeling van verschillende uitdrukings- en presentatievormen mogelijk te maken en de Commissie te verzoeken een verslag op te stellen over hun gebruik en hun gevolgen voor de interne markt, en over de vraag of het wenselijk is ze verder te harmoniseren.

- (38 bis) Om de Commissie bij te staan bij het opstellen van dit verslag, moeten de lidstaten de Commissie de informatie verstrekken over het gebruik van nieuwe uitdrukkingvormen voor de voedingswaardedeclaratie op hun markt. Daartoe dienen de lidstaten gemachtigd te worden exploitanten van levensmiddelenbedrijven die voeding met extra uitdrukking- en presentatievormen in hun land op de markt brengen te verzoeken de nationale autoriteiten van het gebruik van die uitdrukking- of presentatievormen op de hoogte te brengen, en daarbij te vermelden hoe is voldaan aan de essentiële vereisten van deze verordening.
- 38ter) Het is wenselijk te zorgen voor een zekere mate van consistentie bij de ontwikkeling van extra uitdrukking- en presentatievormen voor de voedingswaardedeclaratie. Daartoe is het dienstig dat de constante uitwisseling van goede werkwijzen en ervaring tussen de lidstaten en met de Commissie wordt bevorderd en de deelname van de belanghebbenden aan die uitwisselingen wordt gestimuleerd.
- (39) De declaratie van de hoeveelheden voedingselementen in hetzelfde gezichtsveld en vergelijkende indicatoren in een gemakkelijk herkenbare vorm om een beoordeling van de voedingseigenschappen van een levensmiddel mogelijk te maken, moet in haar geheel als een deel van de voedingswaardedeclaratie worden beschouwd en mag niet worden behandeld als een groep van afzonderlijke claims.
- (40) Uit de ervaring blijkt dat vrijwillige verstrekking van voedselinformatie veelal ten koste gaat van de duidelijkheid van de verplichte informatie. Daarom moeten criteria worden vastgesteld om de exploitanten van levensmiddelenbedrijven en de handhavingsautoriteiten te helpen bij het vinden van een goed evenwicht tussen de verstrekking van verplichte en vrijwillige voedselinformatie.
- (41) De lidstaten moeten het recht behouden om, afhankelijk van de plaatselijke praktische voorwaarden en omstandigheden, voorschriften voor het verstrekken van informatie over niet-voorverpakte levensmiddelen vast te stellen. Hoewel in dergelijke gevallen de vraag van de consument om andere informatie beperkt is, wordt informatie over potentiële allergenen als zeer belangrijk beschouwd. Uit beschikbare gegevens blijkt dat de meeste voorvallen in verband met voedselallergieën terug te voeren zijn op niet-voorverpakte levensmiddelen. Daarom moet dergelijke informatie altijd aan de consument worden verstrekt.

- (42) Wat betreft aangelegenheden die specifiek door deze verordening worden geharmoniseerd, mogen de lidstaten uitsluitend nationale bepalingen vaststellen die volgens het recht van de Unie toegestaan zijn. Deze verordening belet de lidstaten niet nationale bepalingen vast te stellen met betrekking tot aangelegenheden die niet specifiek in de verordening worden geharmoniseerd.
- (43) De voorschriften inzake voedselinformatie moeten kunnen worden aangepast aan de snel veranderende sociale, economische en technologische omgeving.
- (47) De lidstaten moeten officiële controles uitvoeren om deze verordening te handhaven overeenkomstig Verordening (EG) nr. 882/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 inzake officiële controles op de naleving van de wetgeving inzake diervoeders en levensmiddelen en de voorschriften inzake diergezondheid en dierenwelzijn²⁹.
- (48) De verwijzingen naar Richtlijn 90/496/EEG in Verordening (EG) nr. 1924/2006 en in Verordening (EG) nr. 1925/2006 van het Europees Parlement en de Raad van 20 december 2006 betreffende de toevoeging van vitamines en mineralen en bepaalde andere stoffen aan levensmiddelen³⁰ moeten worden bijgewerkt om met deze verordening rekening te houden. Verordening (EG) nr. 1924/2006 en Verordening (EG) nr. 1925/2006 moeten daarom dienovereenkomstig worden gewijzigd.
- (48 bis) Het onregelmatig en frequent bijwerken van voedselinformatie-voorschriften kan een aanzienlijke administratieve last leggen op levensmiddelenbedrijven, met name op het midden- en kleinbedrijf. Daarom dient ervoor te worden gezorgd dat de maatregelen die door de Commissie worden genomen ter uitvoering van de bij deze verordening verleende bevoegdheden na een passende overgangperiode in elk kalenderjaar op dezelfde dag van toepassing worden. Van dit beginsel moet kunnen worden afgeweken in noodgevallen wanneer de betrokken maatregelen dienen om de menselijke gezondheid te beschermen.

---

²⁹ PB L 165 van 30.4.2004, blz. 1.

³⁰ PB L 404 van 30.12.2006, blz. 26.

- (49) Om exploitanten van levensmiddelenbedrijven in staat te stellen de etikettering van hun producten aan te passen aan de nieuwe voorschriften van deze verordening, is het belangrijk passende overgangsperioden voor de toepassing van deze verordening vast te stellen.
- (49 bis) Aangezien de voorschriften in verband met de voedingswaarde-etikettering bij deze verordening ingrijpend zijn gewijzigd, met name wat betreft de inhoud van de voedingswaardedeclaratie, is het dienstig de exploitanten van levensmiddelenbedrijven toe te staan vooruit te lopen op de toepassing van het bepaalde in deze verordening.
- (50) Aangezien de doelstellingen van de te ondernemen acties niet voldoende door de lidstaten kunnen worden verwezenlijkt en derhalve beter op het niveau van de Unie kunnen worden gerealiseerd, kan de Unie maatregelen nemen overeenkomstig het in artikel 5 van het Verdrag betreffende de Europese Unie neergelegde subsidiariteitsbeginsel. Overeenkomstig het in datzelfde artikel neergelegde evenredigheidsbeginsel gaat deze verordening niet verder dan nodig is om deze doelstellingen te verwezenlijken.
- (50 bis) De Commissie dient de bevoegdheid te krijgen om conform artikel 290 VWEU gedelegeerde handelingen vast te stellen met betrekking tot onder meer de beschikbaarheid van bepaalde verplichte vermeldingen via andere middelen dan de verpakking of het etiket, de levensmiddelen waarvoor geen lijst van ingrediënten hoeft te worden verstrekt, het opnieuw bezien van de lijst van stoffen en producten die allergieën of intoleranties veroorzaken en de lijst van nutriënten die op vrijwillige basis mogen worden meegedeeld. Het is van bijzonder belang dat de Commissie bij de voorbereiding advies inwint, onder meer van deskundigen.

(55) Om uniforme uitvoeringsvoorwaarden voor deze verordening te waarborgen, moet de Commissie worden belast met de vaststelling van uitvoeringsmaatregelen met betrekking tot onder meer de uitdrukkingwijze van een of meer aanduidingen door middel van pictogrammen of symbolen in de plaats van woorden of getallen, de wijze waarop de datum van minimale houdbaarheid wordt vermeld, de wijze waarop het land van oorsprong of de plaats van herkomst van vlees wordt vermeld, de nauwkeurigheid van de gedeclareerde waarden voor de voedingswaardedeclaratie, of de uitdrukking per portie of consumptie-eenheid. Overeenkomstig artikel 291 VWEU worden volgens de gewone wetgevingsprocedure bij verordening vooraf de voorschriften en beginselen vastgelegd die van toepassing zijn op de wijze waarop de lidstaten de uitoefening van de uitvoeringsbevoegdheden door de Commissie controleren. In afwachting van de vaststelling van die nieuwe verordening blijft Besluit 1999/468/EG van de Raad van 28 juni 1999 tot vaststelling van de voorwaarden voor de uitoefening van de aan de Commissie verleende uitvoeringsbevoegdheden ³¹ van toepassing, met uitzondering van de regelgevingsprocedure met toetsing, die niet van toepassing is,

---

³¹ PB L 184 van 17.7.1999, blz. 23.

HEBBEN DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

HOOFDSTUK I

ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1

Onderwerp en toepassingsgebied

1. Deze verordening legt de basis voor de waarborging van een hoog niveau van consumentenbescherming ten aanzien van voedselinformatie, rekening houdend met de verschillen in de perceptie van de consumenten en hun informatiebehoeften, en zorgt daarbij ook voor het soepel functioneren van de interne markt.
2. Deze verordening stelt de algemene beginselen, voorschriften en verantwoordelijkheden in verband met voedselinformatie, en met name voedsletikettering, vast. Zij stelt de middelen voor de waarborging van het recht van de consumenten op informatie en de procedures voor de verstrekking van voedselinformatie vast, rekening houdend met de noodzaak om voldoende flexibiliteit te bieden om te kunnen reageren op toekomstige ontwikkelingen en nieuwe informatievereisten.
3. Deze verordening is van toepassing op exploitanten van levensmiddelenbedrijven in alle schakels van de voedselketen wier activiteiten de verstrekking van voedselinformatie aan de consumenten betreffen.
Zij is van toepassing op alle voor de eindverbruiker bestemde levensmiddelen, inclusief door geleverde levensmiddelen en voor levering aan grote cateraars bestemde levensmiddelen.
4. Deze verordening is van toepassing onverminderd de etiketteringsvoorschriften die zijn vastgesteld in specifieke bepalingen van de Unie voor bijzondere levensmiddelen.

Artikel 2

Definities

1. Voor de toepassing van deze verordening gelden de volgende definities:
  - a) de definities van "levensmiddel", "levensmiddelenwetgeving", "levensmiddelenbedrijf", "exploitant van een levensmiddelenbedrijf", "detailhandel", "in de handel brengen" en "eindverbruiker" in artikel 2 en in artikel 3, punten 1), 2), 3), 7), 8) en 18), van Verordening (EG) nr. 178/2002;
  - b) de definities van "verwerking", "onverwerkte producten" en "verwerkte producten" in artikel 2, lid 1), onder m), n) en o), van Verordening (EG) nr. 852/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 inzake levensmiddelenhygiëne³²;
  - b bis) de definitie van "voedingsenzym" in artikel 3, lid 2, onder a), van Verordening (EG) nr. 1332/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 inzake voedingsenzymen³³;
  - c) de definitie van "levensmiddelenadditieven", "technische hulpstoffen" en "draagstoffen" in artikel 3, lid 2, onder a) en b), van Verordening (EG) nr. 1333/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 inzake levensmiddelenadditieven³⁴;
  - d) de definitie van "aroma" in artikel 3, lid 2, onder a), van Verordening (EG) nr. 1334/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 inzake aroma's en bepaalde voedsel ingrediënten met aromatiserende eigenschappen voor gebruik in levensmiddelen³⁵;
  - e) de definities van "vlees" en "separatorvlees" in de punten 1.1 en 1.14 van bijlage I bij Verordening (EG) nr. 853/2004;

---

³² PB L 139 van 30.4.2004, blz. 1.

³³ PB L 354 van 31.12.2008, blz. 7.

³⁴ PB L 354 van 31.1.2008, blz. 16.

³⁵ PB L 354 van 31.1.2008, blz. 34.

- f) de definitie van "nutriënt" in artikel 2, lid 2, onder 2), van Verordening (EG) nr. 1924/2006;
- g) de definitie van "communicatie op afstand" in artikel 2 van Richtlijn 97/7/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 1997 betreffende de bescherming van de consument bij op afstand gesloten overeenkomsten³⁶;
- h) de definitie van "reclame" in artikel 2, onder a), van Richtlijn 2006/114/EG van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2006 inzake misleidende reclame en vergelijkende reclame.
- i) de definitie van "synthetische nanomaterialen" in artikel [...] van Verordening (EG) nr. [...] van het Europees Parlement en de Raad van [...] betreffende nieuwe voedingsmiddelen en tot wijziging van Verordening (EG) nr. 1331/2008 tot vaststelling van een uniforme toelatingsprocedure voor levensmiddelenadditieven, voedingsenzymen en levensmiddelenaroma's.

2. De volgende definities zijn ook van toepassing:

- a) "voedselinformatie": informatie over een levensmiddel, die ter beschikking van de eindverbruiker wordt gesteld door middel van een etiket, ander begeleidend materiaal of andere middelen, waaronder moderne technologie-instrumenten of mondelinge communicatie;
- b) "voedselinformatiewetgeving": de bepalingen van de Unie over voedselinformatie, met name etikettering, waaronder voorschriften van algemene aard die van toepassing zijn op alle levensmiddelen of nader gespecificeerde levensmiddelen en voorschriften die alleen op specifieke levensmiddelen van toepassing zijn;
- c) "verplichte voedselinformatie": de gegevens die uit hoofde van bepalingen van de Unie aan de eindverbruiker moeten worden verstrekt;

---

³⁶ PB L 144 van 4.6.1997, blz. 19.

- d) "grote cateraars": bedrijven of instellingen (inclusief voertuigen en vaste of mobiele kramen), zoals restaurants, kantines, scholen en ziekenhuizen, waar in het kader van de normale bedrijfsactiviteit voedsel voor aflevering aan de eindverbruiker wordt bereid, dat zonder verdere bereiding klaar voor consumptie is;
- e) "voorverpakt levensmiddel": een verkoopenheid die bestemd is om als zodanig aan de eindverbruiker en aan grote cateraars te worden aangeboden en bestaat uit een levensmiddel en het verpakkingsmateriaal waarin dit, alvorens ten verkoop te worden aangeboden, is verpakt, waarbij dit verpakkingsmateriaal het levensmiddel geheel of ten dele kan bedekken, maar zodanig dat de inhoud niet kan worden veranderd zonder dat het verpakkingsmateriaal wordt geopend of aangetast;
- f) "ingrediënt": elke stof of product, waaronder aroma's, levensmiddelenadditieven en voedingsenzymen, en elk bestanddeel van een samengesteld ingrediënt, die/dat bij de vervaardiging of de bereiding van een levensmiddel wordt gebruikt en nog in het eindproduct aanwezig is, zelfs in een veranderde vorm; residuen worden niet als ingrediënten beschouwd ;
- g) de plaats waarvan een levensmiddel volgens de aanduiding afkomstig is en die niet het "land van oorsprong" is, als bepaald overeenkomstig de artikelen 23 tot en met 26 van Verordening (EEG) nr. 2913/92 van de Raad;
- h) "samengesteld ingrediënt": een ingrediënt dat zelf uit meer dan één ingrediënt bestaat;
- i) "etiket": label, merknaam, merkteken of afbeelding of ander beschrijvend materiaal, geschreven, gedrukt, gestencild, als merkteken aangebracht, in reliëf uitgevoerd of ingeperst op of bevestigd aan een levensmiddelenverpakking of -recipient;
- j) "etikettering": de vermeldingen, aanwijzingen, fabrieks- of handelsmerken, afbeeldingen of tekens die betrekking hebben op een levensmiddel en voorkomen op een verpakkingsmiddel, document, schriftstuk, etiket, band of label, dat bij dit levensmiddel is gevoegd of daarop betrekking heeft;

- k) "gezichtsveld": alle oppervlakken van een verpakking die uit één gezichtspunt kunnen worden gelezen, waarbij een snelle en gemakkelijke toegang tot de etiketteringinformatie wordt geboden doordat de consumenten in staat zijn deze informatie te lezen zonder dat zij de verpakking hoeven te draaien;
  - l) "wettelijke benaming": de benaming van een levensmiddel die wordt voorgeschreven in de bepalingen van de Unie die daarop van toepassing zijn of, bij ontstentenis van dergelijke bepalingen van de Unie, de benaming die is vastgesteld in de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen die van toepassing zijn in de lidstaat waar het levensmiddel aan de eindverbruiker of aan grote cateraars wordt verkocht;
  - m) "gebruikelijke benaming": een benaming die zonder dat verdere uitleg nodig is, als de benaming van het levensmiddel wordt geaccepteerd door de consumenten in de lidstaat waar het wordt verkocht;
  - n) "beschrijvende benaming": een benaming die een beschrijving van het levensmiddel en, zo nodig, van het gebruik daarvan geeft en die duidelijk genoeg is om de consumenten in staat te stellen de echte aard daarvan te kennen en het te onderscheiden van andere producten waarmee het zou kunnen worden verward;
  - o) "primair(e) ingrediënt(en)": het ingrediënt van een levensmiddel dat meer dan 50% van dit levensmiddel uitmaakt of dat gewoonlijk door de consument met de benaming van het levensmiddel wordt geassocieerd en waarvoor in de meeste gevallen een kwantitatieve aanduiding vereist is;
  - s)
"datum van minimale houdbaarheid van een levensmiddel": de datum tot waarop het levensmiddel zijn specifieke eigenschappen behoudt, mits het op passende wijze wordt bewaard.
3. Voor de toepassing van deze verordening verwijst het land van oorsprong van een levensmiddel naar de oorsprong van een levensmiddel als bepaald overeenkomstig de artikelen 23 tot en met 26 van Verordening (EEG) nr. 2913/92.
4. De specifieke definities in bijlage I zijn ook van toepassing.

HOOFDSTUK II

ALGEMENE BEGINSELEN INZAKE VOEDSELINFORMATIE

Artikel 3

Algemene doelstellingen

1. Bij de verstrekking van voedselinformatie wordt gestreefd naar een hoog niveau van bescherming van de gezondheid en de belangen van de consumenten door de eindverbruikers door een basis te verschaffen voor het maken van goed doordachte keuzes en een veilig gebruik van levensmiddelen, waarbij speciale aandacht wordt besteed aan gezondheids-, milieu-, economische, sociale en ethische aspecten.
2. De voedselinformatiewetgeving beoogt de verwezenlijking in de Unie van het vrije verkeer van legaal geproduceerde en in de handel gebrachte levensmiddelen, zo nodig rekening houdend met de noodzaak om de rechtmatige belangen van de producenten te beschermen en de productie van kwaliteitsproducten te bevorderen.
3. Wanneer de voedselinformatiewetgeving nieuwe voorschriften vaststelt, wordt bezien of het nodig is na de inwerkingtreding van de nieuwe voorschriften een overgangperiode in te stellen, tijdens welke levensmiddelen die zijn voorzien van etiketten die niet aan de nieuwe voorschriften voldoen, in de handel mogen worden gebracht, en of het nodig is te bepalen dat voorraden van dergelijke levensmiddelen die vóór het einde van de overgangperiode in de handel zijn gebracht, verkocht mogen blijven worden totdat zij zijn uitgeput.

Artikel 4

Beginselen van de verplichte voedselinformatie

1. Wanneer de voedselinformatiewetgeving verplichte voedselinformatie voorschrijft, betreft dit informatie die, met name, onder een van de volgende categorieën valt:
  - a) informatie over de identiteit en samenstelling, eigenschappen of andere kenmerken van het levensmiddel;

- b) informatie over de bescherming van de gezondheid van de consumenten en het veilig gebruik van een levensmiddel. Dit betreft met name informatie over:
    - i) eigenschappen van de samenstelling die schadelijk kunnen zijn voor de gezondheid van bepaalde groepen consumenten;
    - ii) houdbaarheid, bewaring en veilig gebruik;
    - iii) het effect op de gezondheid, waaronder de risico's en de gevolgen van een schadelijke en gevaarlijke consumptie van een levensmiddel;
  - c) informatie over de voedingskenmerken om de consumenten, onder wie personen met speciale voedingsbehoeften, in staat te stellen doordachte keuzes te maken.
2. Bij het overwegen van de noodzaak van verplichte voedselinformatie wordt rekening gehouden met de wijdverbreide behoefte bij de meerderheid van de consumenten aan bepaalde informatie waaraan zij significante waarde hechten of met de algemeen aanvaarde voordelen daarvan voor de consument die daardoor in staat wordt gesteld om doordachte keuzes te maken.

Artikel 5

Raadpleging van de EFSA

Maatregelen uit hoofde van de voedselinformatiewetgeving die gevolgen kunnen hebben voor de volksgezondheid, worden na raadpleging van de Europese Autoriteit voor Voedselveiligheid (EFSA) vastgesteld.

HOOFDSTUK III
ALGEMENE VOORSCHRIFTEN INZAKE VOEDSELINFORMATIE EN
VERANTWOORDELIJKHEDEN VAN DE EXPLOITANTEN VAN
LEVENS MIDDELENBEDRIJVEN

Artikel 6

Basisvoorschrift

Levensmiddelen die bestemd zijn voor levering aan de eindverbruiker of aan grote cateraars gaan vergezeld van voedselinformatie overeenkomstig deze verordening.

Artikel 7

Eerlijke informatiepraktijken

1. Voedselinformatie mag niet misleidend zijn, met name niet:
  - a) ten aanzien van de kenmerken van het levensmiddel, en vooral niet ten aanzien van de aard, identiteit, eigenschappen, samenstelling, hoeveelheid, houdbaarheid, land van oorsprong of plaats van herkomst en wijze van vervaardiging of productie;
  - b) door aan het levensmiddel effecten of eigenschappen toe te schrijven die het niet bezit;
  - c) door te suggereren dat het levensmiddel bijzondere kenmerken vertoont terwijl alle soortgelijke levensmiddelen dezelfde kenmerken bezitten;
  - d) door in de beschrijving of afbeelding de aanwezigheid van een bepaald levensmiddel of ingrediënt te suggereren terwijl het in werkelijkheid een levensmiddel betreft waarin een van nature aanwezig bestanddeel of normaliter gebruikt ingrediënt is vervangen door een ander bestanddeel of een ander ingrediënt.
2. Voedselinformatie moet nauwkeurig, duidelijk en voor de consument begrijpelijk zijn.
3. Behoudens de afwijkingen waarin wordt voorzien in de wetgeving van de Unie betreffende natuurlijk mineraalwater en voor een bijzondere voeding bestemde levensmiddelen, mag de voedselinformatie aan levensmiddelen geen eigenschappen toeschrijven inzake het voorkómen, behandelen of genezen van een menselijke ziekte, noch toespelingen maken op dergelijke eigenschappen.

4. De leden 1, 2 en 3 gelden ook voor:
- a) reclame;
  - b) de wijze van aanbidding van de levensmiddelen en met name de vorm of het uiterlijk van de levensmiddelen, en de verpakking, het gebruikte verpakkingsmateriaal, de wijze waarop de levensmiddelen worden gepresenteerd, alsmede de omgeving waarin zij worden uitgesteld.

Artikel 8

Verantwoordelijkheden

- 1 bis. De voor de voedselinformatie verantwoordelijke exploitant van een levensmiddelenbedrijf is de exploitant onder wiens naam of handelsnaam het levensmiddel in de handel wordt gebracht, of, indien hij niet in de Europese Unie is gevestigd, de invoerder die het levensmiddel in de Europese Unie invoert.
3. De voor de voedselinformatie verantwoordelijke exploitant van een levensmiddelenbedrijf staat in voor de aanwezigheid en de nauwkeurigheid van de voedselinformatie overeenkomstig de geldende voedselinformatiewetgeving en de voorschriften van desbetreffende nationale regelgeving.
4. Exploitanten van levensmiddelenbedrijven die niet instaan voor de voedselinformatie, leveren geen levensmiddelen waarvan zij op grond van de informatie waarover zij als professionals beschikken, weten of veronderstellen dat deze niet voldoen aan de geldende voedselinformatiewetgeving en de voorschriften van desbetreffende nationale regelgeving.
- 4 bis. Exploitanten van levensmiddelenbedrijven mogen in het onder hun controle staande bedrijf de bij een levensmiddel gevoegde informatie niet wijzigen als deze wijziging de eindverbruiker zou misleiden of anderszins het niveau van de bescherming van de consumenten zou verlagen en hun mogelijkheden om doordachte keuzes te maken zou verminderen. Exploitanten van levensmiddelenbedrijven zijn verantwoordelijk voor de wijzigingen die zij aanbrengen in de bij een levensmiddel gevoegde informatie.

- 4 ter. Onverminderd de leden 3 tot en met 4 bis zorgen de exploitanten van levensmiddelenbedrijven er in de bedrijven onder hun beheer voor dat wordt voldaan aan de voorschriften van de levensmiddelenwetgeving en de betreffende nationale bepalingen die op hun bedrijvigheid van toepassing zijn en controleren zij of deze voorschriften metterdaad worden nageleefd.
5. Exploitanten van levensmiddelenbedrijven zorgen er in het onder hun controle staande bedrijf voor dat de informatie over niet-voorverpakte levensmiddelen die bestemd zijn voor de eindverbruiker of voor levering aan grootcaterars, wordt doorgegeven aan de exploitant die het levensmiddel ontvangt, om hem zo nodig in staat te stellen de verplichte voedselinformatie aan de eindverbruiker te verstrekken.
6. In de volgende gevallen zorgen exploitanten van levensmiddelenbedrijven er in het onder hun controle staande bedrijf voor dat de in artikel 9 en artikel 10 voorgeschreven verplichte vermeldingen worden aangebracht op de voorverpakking of op een daarop aangebracht etiket, of op de op die levensmiddelen betrekking hebbende handelsdocumenten, als kan worden gegarandeerd dat deze documenten de levensmiddelen waarop zij betrekking hebben vergezellen, dan wel tegelijkertijd met of vóór de levering worden verzonden:
- a) wanneer de voorverpakte levensmiddelen bestemd zijn voor de eindverbruiker, maar worden verhandeld in een stadium vóór de verkoop aan de eindverbruiker en wanneer dit stadium niet de verkoop aan een grote cateraar is;
  - b) wanneer de voorverpakte levensmiddelen bestemd zijn om aan grote caterars te worden geleverd om daar te worden bereid, verwerkt, verdeeld of versneden.

Niettegenstaande de eerste alinea zorgen exploitanten van levensmiddelenbedrijven ervoor dat de in artikel 9, lid 1, onder a), f), g), en h), bedoelde vermeldingen ook voorkomen op de buitenste verpakking waarin de voorverpakte levensmiddelen in de handel worden aangeboden.

7. Exploitanten van levensmiddelenbedrijven die aan andere exploitanten van levensmiddelenbedrijven levensmiddelen leveren die niet bestemd zijn voor de eindverbruiker of voor grootcaterars, zorgen ervoor dat deze exploitanten voldoende informatie krijgen om zo nodig in staat te zijn aan hun verplichtingen uit hoofde van artikel 8, lid 3, te voldoen.

HOOFDSTUK IV

VERPLICHTE VOEDSELINFORMATIE

AFDELING 1

INHOUD EN PRESENTATIE

Artikel 9

Lijst van verplichte vermeldingen

1. Overeenkomstig de artikelen 10 tot en met 34 en behoudens de in dit hoofdstuk vervatte uitzonderingen zijn de volgende vermeldingen verplicht:
  - a) de benaming van het levensmiddel;
  - b) de lijst van ingrediënten;
  - c) elke stof of technische hulpstof die wordt genoemd in bijlage II of die is afgeleid van een in bijlage II genoemd(e) stof of product welk(e) allergieën of intoleranties veroorzaakt, en die bij de vervaardiging of de bereiding van een levensmiddel wordt gebruikt en nog in het eindproduct aanwezig is, zelfs in een veranderde vorm;
  - d) de hoeveelheid van bepaalde ingrediënten of categorieën ingrediënten;
  - e) de nettohoeveelheid van het levensmiddel;
  - f) de datum van minimale houdbaarheid of de uiterste consumptiedatum;
  - g) bijzondere bewaarvoorschriften en/of gebruiksvoorwaarden;
  - h) de naam of handelsnaam en het adres van de in artikel 8, lid 1 bis, bedoelde exploitant van een levensmiddelenbedrijf;
  - i) het land van oorsprong of de plaats van herkomst overeenkomstig artikel 25 bis;
  - j) een gebruiksaanwijzing, als het levensmiddel moeilijk te gebruiken is zonder gebruiksaanwijzing;
  - k) voor dranken met een alcoholvolumegehalte van meer dan 1,2%: het effectieve alcoholvolumegehalte;
  - l) een voedingswaardedeclaratie.

2. De in lid 1 bedoelde vermeldingen worden aangegeven in woord en getal. Zij kunnen worden aangegeven door pictogrammen of symbolen in plaats van woorden of getallen indien de Commissie uitvoeringsmaatregelen heeft vastgesteld conform lid 3 en conform dergelijke uitvoeringsmaatregelen.
3. De Commissie kan, conform de in artikel 49, lid 2, bedoelde regelgevingsprocedure, gedetailleerde voorschriften vaststellen over de uitdrukkingsvorm van een of meer vermeldingen door pictogrammen of symbolen in plaats van woorden of getallen, rekening houdend met aanwijzingen van een uniforme interpretatie door de consument.

Artikel 10

Bijkomende verplichte vermeldingen voor specifieke typen of categorieën levensmiddelen

1. Naast de vermeldingen in artikel 9, lid 1, worden in bijlage III bijkomende verplichte vermeldingen voor specifieke typen of categorieën levensmiddelen vastgesteld.
2. Teneinde voor specifieke typen of categorieën levensmiddelen consumenteninformatie te garanderen en rekening te houden met de technische vooruitgang, wetenschappelijke ontwikkelingen, de bescherming van de gezondheid van de consument of het veilig gebruik van een levensmiddel, kan de Commissie, overeenkomstig artikel 51 bis en onder de in de artikelen 51 ter, 54 quater en 51 quinquies gestelde voorwaarden, bijlage III door middel van gedelegeerde handelingen wijzigen.

Artikel 12

Maten en gewichten

Artikel 9 laat onverlet dat er specifiekere maatregelen van de Unie betreffende maten en gewichten genomen worden.

Artikel 13

Beschikbaarheid van de verplichte voedselinformatie en plaats waar zij wordt aangebracht

1. De verplichte voedselinformatie is overeenkomstig deze verordening voor alle levensmiddelen beschikbaar en gemakkelijk toegankelijk.
2. Bij voorverpakte levensmiddelen wordt de verplichte voedselinformatie rechtstreeks op de verpakking of op een daaraan bevestigd etiket aangebracht.
3. Teneinde te garanderen dat de verplichte voedselinformatie ter beschikking van de consument wordt gesteld met middelen die voor bepaalde verplichte vermeldingen meer geschikt zijn, kan de Commissie overeenkomstig artikel 51 bis en onder de in de artikelen 51 ter, 54 quater en 51 quinquies gestelde voorwaarden door middel van gedelegeerde handelingen regels vaststellen betreffende de beschikbaarheid van bepaalde verplichte vermeldingen met andere middelen dan de verpakking of het etiket.
4. Op niet-voorverpakte levensmiddelen zijn de bepalingen van artikel 41 van toepassing.

Artikel 14

Presentatie van verplichte vermeldingen

0. Onverminderd de krachtens artikel 41, lid 1 bis, vastgestelde voorschriften, wordt verplichte voedselinformatie op een duidelijk zichtbare plaats en in duidelijk leesbare en, zo nodig, onuitwisbare letters aangebracht. Andere aanduidingen, afbeeldingen of ander materiaal mogen de verplichte informatie in geen geval verbergen, minder zichtbaar maken, aan de aandacht onttrekken of onderbreken.

1. Wanneer zij op de verpakking of op het daaraan bevestigde etiket worden aangebracht, worden de in artikel 9, lid 1, bedoelde verplichte vermeldingen op de verpakking of op het etiket afgedrukt met een lettergrootte met een x-hoogte als omschreven in bijlage III bis van 1,2 mm of meer en worden zij zodanig gepresenteerd dat er een duidelijk contrast is tussen de gedrukte tekst en de achtergrond, onverminderd de specifieke bepalingen van de Unie die van toepassing zijn op bijzondere levensmiddelen, wat de in artikel 9, lid 1, onder a) tot en met k), bedoelde vereisten betreft.

1 bis. De in lid 1 bedoelde minimale lettergrootte bedraagt minstens 0,9 mm (x-hoogte) voor verpakkingen of recipiënten waarvan het grootste oppervlak minder dan 60 cm² bedraagt.

3. Met het oog op een uniforme toepassing van lid 1 kan de Commissie overeenkomstig de regelgevingsprocedure van artikel 49, lid 2, uitvoeringsbepalingen vaststellen over het contrast tussen de gedrukte tekst en de achtergrond.

3 bis. Met het oog op de verwezenlijking van de doelstellingen van deze verordening kan de Commissie, overeenkomstig artikel 51 bis en onder de in de artikelen 51 ter, 54 quater en 51 quinquies gestelde voorwaarden, door middel van gedelegeerde handelingen leesbaarheidscriteria vaststellen ter aanvulling op de criteria van lid 1.

Met hetzelfde oogmerk als het in de vorige alinea genoemde kan de Commissie, overeenkomstig artikel 51 bis en onder de in de artikelen 51 ter, 54 quater en 51 quinquies gestelde voorwaarden, door middel van gedelegeerde handelingen, de voorschriften uit hoofde van lid 2 voor specifieke typen of categorieën van levensmiddelen verruimen tot aanvullende verplichte vermeldingen.

3 ter. De in artikel 9, lid 1, onder a), e), f) en k), bedoelde vermeldingen staan in hetzelfde gezichtsveld.

5. Lid 3 ter is niet van toepassing op de in artikel 17, leden 1 en 2, bedoelde levensmiddelen.

Artikel 15
Verkoop op afstand

1. Onverminderd de in artikel 9 vastgestelde informatievoorschriften geldt voor voorverpakte levensmiddelen die te koop worden aangeboden door middel van communicatie op afstand, dat:
  - a) de verplichte voedselinformatie, met uitzondering van de gegevens in artikel 9, lid 1, onder f), beschikbaar is voordat de aankoop plaatsvindt, en voorkomt op het materiaal ter ondersteuning van de verkoop op afstand of via andere passende en duidelijk door de exploitant van het levensmiddelenbedrijf aangegeven middelen wordt verstrekt. Wanneer andere passende middelen worden gebruikt, wordt de verplichte voedselinformatie verstrekt zonder dat de exploitant van het levensmiddelenbedrijf bijkomende kosten aanrekent;
  - b) alle verplichte vermeldingen bij de aflevering beschikbaar zijn.
2. Voor niet-voorverpakte levensmiddelen die ten verkoop worden aangeboden door middel van communicatie op afstand, worden de in artikel 41 voorgeschreven verplichte vermeldingen beschikbaar gesteld overeenkomstig lid 1.
3. Lid 1, onder a), is niet van toepassing op levensmiddelen die te koop worden aangeboden in distributieautomaten of geautomatiseerde handelsruimten.

Artikel 16
Taalvoorschriften

1. Onverminderd artikel 9, lid 2, wordt de verplichte voedselinformatie aangebracht in een taal die gemakkelijk te begrijpen is voor de consumenten van de lidstaten waar het levensmiddel in kwestie in de handel wordt gebracht.
2. De lidstaten waar een levensmiddel in de handel wordt gebracht, kunnen eisen dat op hun grondgebied voor de vermeldingen op de etikettering gebruik wordt gemaakt van één of meer talen die tot de officiële talen van de Europese Unie behoren.
3. De leden 1 en 2 vormen geen beletsel voor het aanbrengen van vermeldingen in meer dan één taal.

Artikel 17

Weglating van verplichte vermeldingen

1. Bij glazen flessen die bestemd zijn om opnieuw te worden gebruikt, die op onuitwisbare wijze zijn gemerkt en waarop bijgevolg geen etiket, band of label is aangebracht, zijn alleen de vermeldingen bedoeld in artikel 9, lid 1, onder a), c), e), f) en l), verplicht.
2. Bij verpakkingen of recipiënten waarvan het grootste oppervlak minder dan 10 cm² bedraagt, zijn alleen de vermeldingen bedoeld in artikel 9, lid 1, onder a), c), e) en f), op de verpakking of op het etiket verplicht. De in artikel 9, lid 1, onder b), bedoelde vermeldingen worden met behulp van andere middelen verstrekt of zijn op verzoek van de consument beschikbaar.
3. Onverminderd andere bepalingen van de Unie waarbij een voedingswaardedeclaratie verplicht wordt gesteld, is de in artikel 9, lid 1, onder l), bedoelde declaratie niet verplicht voor de in bijlage IV vermelde levensmiddelen.
4. Onverminderd andere bepalingen van de Unie waarbij een lijst van ingrediënten of een verplichte voedingswaardedeclaratie wordt voorgeschreven, zijn de in artikel 9, lid 1, onder b) en l), bedoelde vermeldingen niet verplicht voor:
  - a) wijn, als omschreven in bijlage XI ter van Verordening (EG) nr. 1234/2007 van de Raad,
  - b) producten die vallen onder Verordening (EEG) nr. 1601/91 van de Raad,
  - c) dranken die vergelijkbaar zijn met de in dit lid onder a) en b) vermelde dranken, met een alcoholvolumegehalte van meer dan 1,2% die worden geproduceerd door vergisting van vruchten of groente,
  - d) honingdrank,
  - e) alle soorten bier, en
  - f) gedistilleerde dranken als omschreven in artikel 2, lid 1, van Verordening (EG) nr. 110/2008.

De Commissie stelt binnen [*vijf jaar na de inwerkingtreding van deze verordening*] een verslag op over de toepassing van artikel 19 en artikel 29, lid 1, op de in dit lid bedoelde producten, waarin voor bepaalde categorieën van dranken wordt bekeken of zij moeten worden vrijgesteld van, met name, de verplichting om informatie te verstrekken over de energetische waarde; die vrijstelling wordt met redenen omkleed, met inachtneming van de noodzakelijke samenhang met ander beleid van de Europese Unie op dit gebied.

De Commissie kan dit verslag vergezeld doen gaan van een wetgevingsvoorstel tot vaststelling van de voorschriften betreffende een lijst van ingrediënten of een verplichte voedingswaardedeclaratie voor deze producten.

AFDELING 2

GEDETAILEERDE BEPALINGEN INZAKE VERPLICHTE VERMELDINGEN

Artikel 18

Benaming van het product

1. De benaming van het levensmiddel is zijn wettelijke benaming. Bij ontstentenis van een dergelijke benaming is de benaming van het levensmiddel zijn gebruikelijke benaming of, als er geen gebruikelijke benaming bestaat of de gebruikelijke benaming niet wordt gebruikt, wordt een beschrijvende benaming van het levensmiddel gegeven.

- 1 bis. In de lidstaat waar het levensmiddel op de markt wordt gebracht, mag gebruik worden gemaakt van de benaming waaronder het levensmiddel in de lidstaat van productie legaal geproduceerd en in de handel is gebracht. Wanneer evenwel door de toepassing van andere bepalingen van deze verordening, met name die van artikel 9, consumenten in de lidstaat waar het levensmiddel op de markt wordt gebracht niet in staat zijn de ware aard van het levensmiddel te kennen en het niet kunnen onderscheiden van levensmiddelen waarmee verwarring mogelijk is, gaat de benaming van het levensmiddel vergezeld van een andere omschrijving die in de nabijheid van de benaming van het levensmiddel wordt vermeld.

1 ter. In uitzonderlijke gevallen, wanneer het betrokken voedingsmiddel in samenstelling of productie zodanig van het onder de benaming bekendstaand voedingsmiddel verschilt dat de bepalingen van lid 1 bis) onvoldoende garantie zijn voor correcte informatie aan de koper in de lidstaat waar het levensmiddel in de handel wordt gebracht, mag de benaming van het levensmiddel van de lidstaat van productie niet worden gebruikt in de lidstaat waar het levensmiddel in de handel wordt gebracht.

1 quater. De benaming van het levensmiddel mag niet worden vervangen door een benaming die beschermd is als intellectueel eigendom, handelsnaam of fantasienaam.

2. Bijlage V bevat specifieke bepalingen inzake de benaming van het levensmiddel en de vermeldingen die tezamen met de benaming worden aangebracht.

Artikel 19

Lijst van ingrediënten

1. De lijst van ingrediënten wordt voorzien van of voorafgegaan door een passende titel die bestaat uit het woord "ingrediënten" of dat woord omvat. Deze lijst bestaat uit de opsomming van alle ingrediënten van het levensmiddel in dalende volgorde van gewicht waarin zij bij de bereiding van het levensmiddel zijn gebruikt.

2. De ingrediënten worden aangeduid met hun specifieke benaming, in voorkomend geval overeenkomstig artikel 18 en bijlage V.

2 bis. Elk ingrediënt dat in de vorm van synthetisch nanomateriaal in een product is verwerkt, dient duidelijk in de lijst van ingrediënten te worden vermeld. De naam van het ingrediënt moet worden gevolgd door het woord "nano" tussen haakjes.

3. De technische voorschriften voor de toepassing van de leden 1 en 2 worden vastgesteld in bijlage VI.

Weglating van de lijst van ingrediënten

1. Op de volgende levensmiddelen behoeft geen lijst van ingrediënten te worden aangebracht:
  - a) verse groenten en vers fruit, inclusief aardappelen, die niet zijn geschild of gesneden of soortgelijke bewerkingen hebben ondergaan;
  - b) koolzuurhoudend water waarvan deze hoedanigheid blijkt uit de benaming;
  - c) gistingsazijn indien deze uitsluitend afkomstig is van één basisproduct en mits er geen ander ingrediënt aan is toegevoegd;
  - d) kaas, boter, gezuurde melk en gezuurde room waaraan geen andere ingrediënten zijn toegevoegd dan melkbestanddelen, enzymen en culturen van micro-organismen die noodzakelijk zijn voor de vervaardiging, of zout dat noodzakelijk is voor de bereiding van andere kaas dan verse kaas of smeltkaas;
  - f) uit één ingrediënt bestaande levensmiddelen waarbij:
    - i) de benaming van het levensmiddel identiek is aan de benaming van het ingrediënt; of
    - ii) de benaming van het levensmiddel de duidelijke identificatie van de aard van het ingrediënt mogelijk maakt.

2. Om recht te doen aan het belang voor de consument van een lijst van ingrediënten voor specifieke typen of categorieën levensmiddelen, kan de Commissie, in uitzonderlijke gevallen, overeenkomstig artikel 51 bis en onder de in de artikelen 51 ter, 51 quater en 51 quinquies gestelde voorwaarden, door middel van gedelegeerde handelingen de in lid 1 bedoelde lijst aanvullen, op voorwaarde dat weglatingen er niet toe leiden dat eindverbruikers en grote cateraars op inadequate wijze worden geïnformeerd.

Artikel 21

Weglating van bestanddelen van een levensmiddel uit de lijst van ingrediënten

Onverminderd artikel 22 hoeven de volgende bestanddelen van een levensmiddel niet in de lijst van ingrediënten te worden opgenomen:

- a) bestanddelen van een ingrediënt die er tijdens de bereiding tijdelijk aan worden onttrokken en er vervolgens weer in worden verwerkt in een hoeveelheid die het aanvankelijke gehalte niet overschrijdt;
- b) levensmiddelenadditieven en voedingsenzymen:
  - i) waarvan de aanwezigheid in een levensmiddel uitsluitend is toe te schrijven aan het feit dat zij verwerkt waren in één of meer ingrediënten van dat levensmiddel, overeenkomstig het "carry-over"-beginsel van artikel 18, lid 1, onder a) en b), van Verordening (EG) nr. 1333/2008, mits zij in het eindproduct geen technologische functie meer vervullen; of
  - ii) die worden gebruikt als technische hulpstoffen;
- c) draagstoffen en stoffen die geen levensmiddelenadditieven zijn, maar die in strikt noodzakelijke doses op dezelfde manier en met hetzelfde doel als draagstoffen worden gebruikt;
- d) stoffen die geen levensmiddelenadditieven zijn, maar die op dezelfde wijze en voor hetzelfde doel als technische hulpstoffen worden gebruikt en, eventueel in gewijzigde vorm, nog in het eindproduct aanwezig zijn;
- e) water:
  - i) indien het water tijdens de bereiding alleen wordt gebruikt om een ingrediënt dat in geconcentreerde of gedehydrateerde vorm is gebruikt, weer in zijn oorspronkelijke staat te brengen; of
  - ii) in geval van een opgietsvloeistof die gewoonlijk niet wordt geconsumeerd.

Artikel 22

Etikettering van bepaalde stoffen en producten die allergieën of intoleranties veroorzaken

1. Onverminderd de krachtens artikel 41, lid 1 bis, vastgestelde voorschriften worden de in artikel 9, lid 1, onder c), bedoelde vermeldingen opgenomen in de lijst van ingrediënten overeenkomstig de voorschriften in artikel 19, lid 1, met een duidelijke vermelding van de naam van de in bijlage II opgenomen stoffen of producten.

Indien er geen lijst van ingrediënten is, wordt in de in artikel 9, lid 1, onder c), bedoelde vermeldingen het woord "bevat" gebruikt, gevolgd door de naam van de stof of het product zoals vermeld in bijlage II.

Wanneer verschillende stoffen of technische hulpstoffen van een levensmiddel afkomstig zijn van een in bijlage II vermelde stof of product, wordt zulks voor elk van die stoffen of technische hulpstoffen verduidelijkt op het etiket.

De in artikel 9, lid 1, onder c), bedoelde vermeldingen zijn niet vereist wanneer de benaming van het levensmiddel duidelijk verwijst naar de desbetreffende stof of het desbetreffende product.

2. Teneinde de informatieverstrekking aan de consument te verbeteren en rekening te houden met de meest recente wetenschappelijke vooruitgang en technische kennis, wordt de lijst in bijlage II door de Commissie systematisch geëvalueerd en, zo nodig, overeenkomstig artikel 51 bis en onder de voorwaarden van de artikelen 51 ter, 51 quater en 51 quinquies door middel van gedelegeerde handelingen bijgewerkt.

Artikel 23

Kwantitatieve opgave van de ingrediënten

1. De opgave van de hoeveelheid van een bij de vervaardiging of de bereiding van een levensmiddel gebruikt ingrediënt of gebruikte categorie ingrediënten is vereist wanneer:
  - a) het desbetreffende ingrediënt of de desbetreffende categorie ingrediënten voorkomt in de benaming van het levensmiddel of door de consument gewoonlijk met die benaming wordt geassocieerd; of
  - b) het desbetreffende ingrediënt of de desbetreffende categorie ingrediënten opvallend in woord of beeld of als grafische voorstelling op de etikettering is aangegeven; of
  - c) het desbetreffende ingrediënt of de desbetreffende categorie ingrediënten van wezenlijk belang is om een levensmiddel te karakteriseren en het te onderscheiden van de producten waarmee het wegens zijn benaming of aanblik zou kunnen worden verward.

3. De technische voorschriften voor de toepassing van lid 1, inclusief specifieke gevallen waarin een kwantitatieve opgave voor bepaalde ingrediënten niet vereist is, worden vastgesteld in bijlage VII.

Artikel 24

Nettohoeveelheid

1. De nettohoeveelheid van een levensmiddel wordt, onder gebruikmaking van liter, centiliter, milliliter, kilogram of gram, naargelang het geval, uitgedrukt in:
  - a) volume-eenheden bij vloeibare producten;
  - b) massa-eenheden bij andere producten.

2. Om ervoor te zorgen dat de consument voedselinformatie op het etiket beter begrijpt, kan de Commissie door middel van gedelegeerde handelingen, in overeenstemming met artikel 51 en met inachtneming van de in de artikelen 51 ter, 51 quater en 51 quinquies vermelde voorwaarden vaststellen dat de nettohoeveelheid van bepaalde nader gespecificeerde levensmiddelen anders wordt uitgedrukt dan op de in lid 1 beschreven wijze.

3. De technische voorschriften voor de toepassing van lid 1, inclusief specifieke gevallen waarin de opgave van de nettohoeveelheid niet vereist is, worden vastgesteld in bijlage VIII.

Artikel 25

Datum van minimale houdbaarheid en uiterste consumptiedatum

1. Bij levensmiddelen die uit microbiologisch oogpunt zeer bederfelijk zijn en derhalve na korte tijd een onmiddellijk gevaar voor de menselijke gezondheid kunnen opleveren, wordt de datum van minimale houdbaarheid vervangen door de uiterste consumptiedatum. Na de uiterste consumptiedatum wordt een levensmiddel onveilig geacht overeenkomstig artikel 14, leden 2 tot en met 5, van Verordening nr. 178/2002.
2. De passende datum wordt uitgedrukt overeenkomstig bijlage IX.
3. Om te bewerkstelligen dat de wijze van aanduiding van de datum van minimale houdbaarheid, bedoeld in punt 1, onder c), van bijlage IX, op uniforme wijze toegepast wordt, kan de Commissie volgens de in artikel 49, lid 2, bedoelde regelgevingsprocedure, hiervoor uitvoeringsregels vaststellen.

Artikel 25 bis

Land van oorsprong of plaats van herkomst

1. Dit artikel is van toepassing onverminderd de etiketteringsvoorschriften die zijn vastgesteld in specifieke wetgeving van de Unie, in het bijzonder Verordening (EG) nr. 509/2006 van de Raad van 20 maart 2006 inzake gegarandeerde traditionele specialiteiten voor landbouwproducten en levensmiddelen en Verordening (EG) nr. 510/2006 van de Raad van 20 maart 2006 inzake de bescherming van geografische aanduidingen en oorsprongsbenamingen van landbouwproducten en levensmiddelen.
  - 1a Het land van oorsprong of de plaats van herkomst zijn verplicht:
    - a) indien het weglaten daarvan de consument zou kunnen misleiden aangaande het werkelijke land van oorsprong of de werkelijke plaats van herkomst van het levensmiddel, met name als de bij het levensmiddel gevoegde informatie of het etiket in zijn geheel anders zou impliceren dat het levensmiddel een ander land van oorsprong of een andere plaats van herkomst heeft;

- b) voor vlees dat valt onder de GN-codes van bijlage IX bis. Voor de toepassing van dit punt moeten uitvoeringsbepalingen als bedoeld in lid 5 worden vastgesteld.
2. Wanneer het land van oorsprong of de plaats van herkomst van een levensmiddel vermeld wordt en niet hetzelfde of dezelfde is als voor het primaire ingrediënt of de primaire ingrediënten ervan:
- a) wordt tevens het land van oorsprong of de plaats van herkomst van het betreffende primaire ingrediënt of de betreffende primaire ingrediënten vermeld; of
  - b) wordt vermeld dat het land van oorsprong of de plaats van herkomst van de primaire ingrediënten verschilt van het land van oorsprong of de plaats van herkomst van het levensmiddel.

Voor de toepassing van dit lid moeten uitvoeringsbepalingen als bedoeld in lid 5 worden vastgesteld.

3. De Commissie dient binnen [*vijf jaar na de datum waarop lid 1 bis, onder b), van toepassing wordt*] bij het Europees Parlement en de Raad een verslag in waarin de verplichte oorsprongs-etikettering voor de in lid 1 bis, onder b), bedoelde producten wordt geëvalueerd.
4. De Commissie dient binnen [*drie jaar na de inwerkingtreding van deze verordening*] bij het Europees Parlement en de Raad een verslag in betreffende de verplichte vermelding van het land van oorsprong of de plaats van herkomst voor:
- a) andere dan de in lid 1 bis, onder b), bedoelde vleessoorten;
  - b) melk;
  - c) melk die als ingrediënt in zuivelproducten wordt gebruikt;
  - d) vlees dat als ingrediënt wordt gebruikt;
  - e) onverwerkte levensmiddelen;
  - f) producten met maar één ingrediënt;
  - g) ingrediënten die meer dan 50% van een levensmiddel uitmaken.

In dit verslag wordt rekening gehouden met het feit dat de consument moet worden geïnformeerd, alsook met de haalbaarheid en een kosten-batenanalyse van de invoering van dergelijke maatregelen, inclusief de juridische aspecten met betrekking tot de interne markt en de gevolgen ervan voor de internationale handel.

De Commissie kan dit verslag vergezeld doen gaan van voorstellen tot wijziging van de betreffende wetgeving van de Unie.

5. Binnen [*twee jaar na de inwerkingtreding van deze verordening*] stelt de Commissie overeenkomstig de in artikel 49, lid 2, bedoelde regelgevingsprocedure uitvoeringsbepalingen vast voor de toepassing van lid 1 bis, onder b), en lid 2.

Artikel 26

Gebruiksaanwijzing

1. De gebruiksaanwijzing voor het gebruik van een levensmiddel moet zodanig zijn aangeduid dat het levensmiddel op de juiste wijze kan worden gebruikt.
2. De Commissie kan, overeenkomstig de in artikel 49, lid 2, bedoelde procedure, uitvoeringsbepalingen vaststellen voor de toepassing van lid 1 op bepaalde voedingsmiddelen.

Artikel 27

Alcoholgehalte

1. Voor producten onder code 2204 van de gecombineerde nomenclatuur (GN) worden de voorschriften betreffende de vermelding van het alcoholvolumegehalte vastgesteld in de specifieke bepalingen van de Unie die op deze producten van toepassing zijn.
2. Het feitelijke alcoholvolumegehalte van andere dan de in lid 1 bedoelde dranken met een alcoholgehalte van meer dan 1,2 volumepercent wordt vermeld overeenkomstig bijlage X.

AFDELING 3
VOEDINGSWAARDEDECLARATIE

Artikel 28

Relatie met andere wetgeving

1. De bepalingen van deze afdeling zijn niet van toepassing op levensmiddelen die onder de werkingssfeer van de volgende wetgeving vallen:
  - a) Richtlijn 2002/46/EG van het Europees Parlement en de Raad van 10 juni 2002 betreffende de onderlinge aanpassing van de wetgevingen der lidstaten inzake voedingssupplementen¹;
  - b) Richtlijn 2009/54/EG van het Europees Parlement en de Raad van 18 juni 2009 betreffende de exploitatie en het in de handel brengen van natuurlijk mineraalwater².

2. De bepalingen van deze afdeling zijn van toepassing onverminderd Richtlijn 2009/39/EG van het Europees Parlement en de Raad van 6 mei 2009 betreffende voor bijzondere voeding bestemde levensmiddelen³ en de bijzondere richtlijnen bedoeld in artikel 4, lid 1, van die richtlijn.

Artikel 29

Inhoud

1. De verplichte voedingswaardedeclaratie omvat het volgende:
  - a) de energetische waarde en
  - b) de hoeveelheden vetten, verzadigde vetzuren, koolhydraten, suikers, proteïne en zout.

Waar nodig kan dicht bij de voedingswaardedeclaratie vermeld worden dat het zoutgehalte uitsluitend is toe te schrijven aan van nature voorkomend natrium.

---

¹ PB L 183 van 12.7.2002, blz. 51.

² PB L 164 van 26.6.2009, blz. 45.

³ PB L 124 van 20.5.2009, blz. 21.

2. De inhoud van de verplichte voedingswaardedeclaratie, bedoeld in lid 1, mag worden aangevuld met hoeveelheden van een of meer van de volgende nutriënten:
- a) trans-vetzuren;
  - b) enkelvoudig onverzadigde vetzuren;
  - c) meervoudig onverzadigde vetzuren;
  - d) polyolen;
  - e) zetmeel;
  - f) vezels;
  - h) in punt 1 van deel A van bijlage XI genoemde vitaminen en mineralen die in significante hoeveelheden, als vastgesteld in punt 2 van deel A van bijlage XI, aanwezig zijn.

2 bis. Wanneer de etikettering van een voorverpakt levensmiddel de in lid 1 bedoelde verplichte voedingswaardedeclaratie bevat, mag de voedselinformatie betreffende de energetische waarde en de hoeveelheden vetten, verzadigde vetten, suikers en zout daarop worden herhaald.

2 ter. In afwijking van artikel 35, lid 1, mag de inhoud van de declaratie worden beperkt tot de energetische waarde, wanneer de etikettering van de producten genoemd in artikel 17, lid 4, een voedingswaardedeclaratie bevat.

2 quater. Onverminderd artikel 41 mag, wanneer de etikettering van de producten bedoeld in artikel 41, lid 1, een voedingswaardedeclaratie geeft, in afwijking van artikel 35, lid 1, de inhoud van de declaratie worden beperkt tot het onderstaande:

- a) de energetische waarde; of
- b) de energetische waarde en de hoeveelheden vetten, verzadigde vetten, suikers en zout.

4. Om recht te doen aan het belang van de in leden 2 tot en met 2 quater bedoelde vermeldingen voor de voorlichting van de consumenten, kan de Commissie, overeenkomstig artikel 51 bis en onder de in de artikelen 51 ter, 51 quater en 51 quinquies gestelde voorwaarden, door middel van gedelegeerde handelingen, de lijsten in de leden 2 tot en met 2 quater wijzigen door het toevoegen of verwijderen van vermeldingen.

Artikel 30

Berekening

1. De energetische waarde wordt berekend met de omrekeningsfactoren in bijlage XII.
2. De Commissie stelt door middel van gedelegeerde handelingen, in overeenstemming met artikel 51 bis en onder de in de artikelen 51 ter, 51 quater en 51 quinquies gestelde voorwaarden omrekeningsfactoren vast voor de in punt 1 van deel A van bijlage XI vermelde vitamines en mineralen om hun gehalte in levensmiddelen nauwkeuriger te kunnen berekenen. Die omrekeningsfactoren worden in bijlage XII opgenomen.
3. De in artikel 29, leden 1 tot en met 2 quater, bedoelde energetische waarde en hoeveelheden nutriënten moeten betrekking hebben op het levensmiddel zoals dit wordt verkocht.

Zo nodig kan de informatie betrekking hebben op het levensmiddel na bereiding, indien een voldoende gedetailleerde bereidingswijze is aangegeven en de informatie op het voor consumptie geschikt gemaakte levensmiddel betrekking heeft.

4. De gedeclareerde waarden zijn, naargelang het geval, gemiddelde waarden die zijn gebaseerd op:
  - a) de analyse van het levensmiddel door de fabrikant; of
  - b) een berekening op basis van de bekende of effectieve gemiddelde waarde van de verwerkte ingrediënten; of
  - c) een berekening aan de hand van algemeen vaststaande en aanvaarde gegevens.

De Commissie kan, volgens de procedure van artikel 49, lid 2, uitvoeringsbepalingen vaststellen met het oog op de uniforme toepassing van dit lid wat betreft de nauwkeurigheid van de aangegeven waarden, zoals de verschillen tussen de aangegeven waarden en de waarden die bij officiële controles worden geconstateerd.

Artikel 31

Uitdrukking in 100 g of 100 ml

1. De energetische waarde en hoeveelheden nutriënten bedoeld in artikel 29, leden 1 tot en met 2 quater, worden uitgedrukt met gebruikmaking van de in bijlage XIII opgenomen meet-eenheden.
2. De in artikel 29, leden 1 tot en met 2 quater, bedoelde energetische waarde en hoeveelheden nutriënten worden uitgedrukt per 100 g of 100 ml.
- 2 bis. De eventuele declaratie van de vitaminen en mineralen wordt, naast de in lid 2 bedoelde uitdrukkingvorm, uitgedrukt als percentage van de in punt 1 van deel A van bijlage XI vastgestelde referentie-innames per 100 g of 100 ml.
3. Naast de in lid 2 bedoelde uitdrukkingvorm mogen de energetische waarde en de hoeveelheden nutriënten bedoeld in artikel 29, leden 1, 2 bis, 2 ter en 2 quater, worden uitgedrukt, indien van toepassing, als percentage van de in deel B van bijlage XI vastgestelde referentie-innames per 100 g of per 100 ml.

Artikel 32

Uitdrukking per portie of consumptie-eenheid

1. In onderstaande gevallen mogen de energetische waarde en de hoeveelheden nutriënten bedoeld in artikel 29, lid 1 tot en met 2 quater, worden uitgedrukt per gemakkelijk door de consument te herkennen portie en/of consumptie-eenheid, op voorwaarde dat de portie of eenheid op het etiket wordt gekwantificeerd en dat wordt vermeld hoeveel porties of eenheden er in de verpakking zitten:
  - a) naast de uitdrukking per 100g of 100ml, bedoeld in artikel 31, lid 2,
  - b) naast de uitdrukking per 100 g of 100 ml, bedoeld in artikel 31, lid 2 bis, wat betreft de hoeveelheden vitaminen en mineralen,
  - c) naast of in plaats van de uitdrukking per 100g of 100ml, bedoeld in artikel 31, lid 3.
- 1 bis. In afwijking van artikel 31, lid 2, mag in de gevallen bedoeld in artikel 29, lid 2 bis, 2 ter en 2 quater, de uitdrukking van de energetische waarden en de hoeveelheden nutriënten en/of het percentage van de in deel B van bijlage XI vastgestelde referentie-innames, beperkt blijven tot de portie of consumptie-eenheid.
- 1 ter. De portie of eenheid worden dicht bij de voedingswaardedeclaratie vermeld.
3. Met het oog op de uniforme toepassing van de uitdrukking van de voedingswaarde-declaratie per portie of consumptie-eenheid en om de consument een uniforme vergelijkingsgrondslag te bieden, kan de Commissie, gelet op het feitelijk consumptiegedrag en voedingsadviezen overeenkomstig de procedure in artikel 49, lid 2, voor specifieke categorieën voedingsmiddelen voorschriften inzake de uitdrukking per portie of per consumptie-eenheid vaststellen.

Artikel 34

Presentatie

1. De in artikel 29, leden 1 en 2, bedoelde gegevens worden in hetzelfde gezichtsveld aangebracht. Zij worden tezamen in een duidelijk formaat gepresenteerd en, naargelang het geval, in de in bijlage XIII voorziene volgorde.
2. De in artikel 29, leden 1 en 2, bedoelde gegevens worden, indien er voldoende ruimte is, gepresenteerd in tabelformaat met de cijfers onder elkaar. Indien er onvoldoende ruimte is, worden de gegevens achter elkaar geplaatst.
- 3 bis. De in artikel 29, lid 2 bis, bedoelde gegevens mogen samen worden gepresenteerd:
  - a) in een ander gezichtsveld dan het in lid 1 bedoelde, en
  - b) in een ander formaat dan het in lid 2 bedoelde.
- 3 ter. De in de leden 2 ter en 2quater van artikel 29 bedoelde gegevens mogen worden gepresenteerd in een ander dan het in lid 2 bedoelde formaat.
4. Indien de energetische waarde of hoeveelheid (van een) nutriënt(en) in een product verwaarloosbaar is, kan de informatie over deze elementen worden vervangen door een vermelding zoals "Bevat verwaarloosbare hoeveelheden ..." in de onmiddellijke nabijheid van de voedingswaardedeclaratie, indien aanwezig.

Met het oog op de uniforme toepassing van dit lid, kan de Commissie volgens de in artikel 49, lid 2, bedoelde regelgevingsprocedure, voorschriften vaststellen voor de energetische waarde en de hoeveelheden nutriënten, bedoeld in artikel 29, leden 1 tot en met 2 quater, die als verwaarloosbaar kunnen worden beschouwd.

6. Met het oog op de uniforme toepassing van de wijze waarop voedingswaardeclaratie, bedoeld in leden 1 tot en met 3 ter, moet worden aangegeven, kan de Commissie volgens de in artikel 49, lid 2, bedoelde regelgevingsprocedure, uitvoeringsregels vaststellen.

Artikel 34 bis

Aanvullende vormen van uitdrukking en presentatie

1. Ter aanvulling op de in artikel 31, leden 2 en 3, en artikel 32 bedoelde uitdrukkingsvormen en de in artikel 34, lid 2, bedoelde presentatie mogen de energetische waarde en de hoeveelheden nutriënten bedoeld in artikel 29, lid 1 tot en met 2 quater, in andere uitdrukkingsvormen vermeld en/of gepresenteerd worden met gebruikmaking van andere grafische vormen of symbolen dan woorden en getallen, op voorwaarde dat aan de volgende basiscriteria is voldaan:
  - a) zij zijn niet misleidend voor de consument, in de zin van artikel 7; en
  - b) zij hebben tot doel de consument in staat te stellen een beter inzicht te krijgen in de bijdrage van het levensmiddel aan of het belang daarvan voor het energie- en nutriëntgehalte van een voedingspatroon; en
  - c) er zijn gegevens waaruit blijkt dat de gemiddelde consument dergelijke uitdrukkings- of presentatievormen begrijpt; en
  - d) in geval van andere uitdrukkingsvormen: zij zijn gebaseerd op geharmoniseerde referentie-innames of, bij ontstentenis daarvan, op algemeen aanvaarde wetenschappelijke adviezen over de inname van energie of nutriënten.

2. De lidstaten kunnen exploitanten van levensmiddelenbedrijven het gebruik van een of meer extra uitdrukings- of presentatievormen voor de voedingswaardedeclaratie aanbevelen die volgens hen het best voldoen aan de in de leden 1bis tot en met 1quinquies vastgestelde criteria. De lidstaten verstrekken de Commissie nadere gegevens over die extra uitdrukings- en presentatievormen.
- 2 bis. De lidstaten zorgen voor passend toezicht op de extra uitdrukings- en presentatievormen van de voedingswaardedeclaratie die op hun grondgebied in de handel worden gebruikt.

Om het toezicht op het gebruik van die extra uitdrukings- en presentatievormen te vergemakkelijken, kunnen de lidstaten eisen dat de levensmiddelenbedrijven die voeding met die informatie in hun land in de handel brengen de bevoegde autoriteiten van het gebruik van die uitdrukings- en presentatievormen op de hoogte brengen, en daarbij vermelden hoe is voldaan aan de essentiële vereisten van deze verordening, bedoeld in de leden 1 bis tot en met 1 quinquies. In dat geval kan tevens geëist worden dat ook informatie over de stopzetting van het gebruik van die extra uitdrukings- en presentatievormen wordt verstrekt.

- 2 ter. De Commissie faciliteert en organiseert de uitwisseling van informatie tussen de lidstaten onderling en met haarzelf over zaken die betrekking hebben op kwesties die verband houden met het gebruik van extra uitdrukings- of presentatievormen voor de voedingswaardedeclaratie.
3. Uiterlijk [*vijf jaar na de inwerkingtreding van dit artikel*] dient de Commissie in het licht van de opgedane ervaring bij het Europees Parlement en de Raad een verslag in over het gebruik van extra uitdrukings- en presentatievormen, over de gevolgen ervan voor de interne markt en de vraag of het raadzaam is deze uitdrukings- en presentatievormen verder te harmoniseren. Daartoe verstrekken de lidstaten de Commissie relevante informatie over het gebruik van die extra uitdrukings- en presentatievormen in de handel op hun grondgebied. De Commissie kan dit verslag vergezeld doen gaan van voorstellen tot wijziging van de betreffende wetgeving van de Unie.
4. Met het oog op de uniforme toepassing van dit artikel, kan de Commissie volgens de in artikel 49, lid 2, bedoelde regelgevingsprocedure, uitvoeringsbepalingen vaststellen voor de toepassing van leden 1, 2 bis en 2 ter.

HOOFDSTUK V

VRIJWILLIGE VOEDSELINFORMATIE

Artikel 35

Van toepassing zijnde voorschriften

1. Wanneer de in de artikelen 9 en 10 bedoelde voedselinformatie op vrijwillige basis wordt verstrekt, moet deze informatie voldoen aan de voorschriften in de afdelingen 2 en 3 van hoofdstuk IV van deze verordening.
2. Vrijwillig verstrekte voedselinformatie voldoet aan de volgende eisen:
  - a) zij is niet misleidend voor de consument, in de zin van artikel 7;
  - b) zij is niet dubbelzinnig of verwarrend voor de consument;
  - c) zij is in voorkomend geval gebaseerd op relevante wetenschappelijke gegevens.
3. De Commissie kan volgens de in artikel 49, lid 2, bedoelde regelgevingsprocedure uitvoeringsregels vaststellen inzake de toepassing van de in lid 2 bedoelde voorschriften voor de volgende vrijwillige voedselinformatie:
  - a) informatie over de mogelijke onbedoelde aanwezigheid in voedsel van stoffen of producten die allergieën of intoleranties kunnen veroorzaken.
4. Met het oog op een goede voorlichting van de consument kan de Commissie, wat betreft het verstrekken van vrijwillige voedselinformatie door exploitanten van levensmiddelenbedrijven op een verschillende grondslag die misleidend of verwarrend voor de consument kan zijn, overeenkomstig artikel 51 bis en onder de in de artikelen 51 ter, 51 quater en 51 quinquies gestelde voorwaarden, door middel van gedelegeerde handelingen, voorzien in andere manieren van vrijwillige verstrekking van voedselinformatie dan bedoeld in lid 3.

Artikel 36

Presentatie

De vermelding van de vrijwillige informatie mag niet ten koste gaan van de ruimte die voor de verplichte informatie beschikbaar is.

**HOOFDSTUK VI
NATIONALE BEPALINGEN**

Artikel 37

Nationale voorschriften

1. Wat betreft aangelegenheden die specifiek door deze verordening worden geharmoniseerd, mogen de lidstaten uitsluitend nationale bepalingen vaststellen of handhaven die volgens het recht van de Unie toegestaan zijn. Het vrije verkeer van goederen mag door deze nationale bepalingen niet worden belemmerd.
2. Onverminderd artikel 38 mogen de lidstaten nationale maatregelen vaststellen inzake aangelegenheden die niet specifiek door deze verordening worden geharmoniseerd, mits zij het vrije verkeer van goederen die stroken met deze verordening, niet verbieden, belemmeren of beperken.

Artikel 38

Nationale bepalingen inzake bijkomende verplichte vermeldingen

1. Naast de verplichte vermeldingen, bedoeld in artikel 9, lid 1, en artikel 10, mogen de lidstaten overeenkomstig de in artikel 42 vastgestelde procedure aanvullende verplichte vermeldingen voorschrijven voor specifieke typen of categorieën levensmiddelen, die om ten minste een van de volgende redenen gerechtvaardigd zijn:
  - a) de bescherming van de volksgezondheid;
  - b) de bescherming van de consument;

- c) de preventie van fraude;
  - d) de bescherming van industriële en commerciële eigendomsrechten en aanduidingen van herkomst en oorsprong, en de preventie van oneerlijke concurrentie.
2. Door middel van lid 1 kunnen de lidstaten slechts maatregelen betreffende de verplichte vermelding van het land van oorsprong of de plaats van herkomst van levensmiddelen nemen, als er een bewezen verband bestaat tussen bepaalde kwaliteiten van het levensmiddel en de oorsprong of herkomst daarvan. Bij de kennisgeving van dergelijke maatregelen aan de Commissie verstrekken de lidstaten bewijsmateriaal waaruit blijkt dat de meeste consumenten significante waarde hechten aan de verstrekking van deze informatie.

Artikel 39

Melk- en melkproducten

Voor melk- en melkproducten die zijn verpakt in glazen flessen die bestemd zijn om opnieuw te worden gebruikt, mogen de lidstaten maatregelen vaststellen die afwijken van het bepaalde in artikel 9, lid 1, en artikel 10, lid 1.

Zij delen de Commissie de tekst van die maatregelen onverwijld mede.

Artikel 40

Alcoholhoudende dranken

In afwachting van de vaststelling van de bepalingen van de Unie, bedoeld in artikel 17, lid 4, mogen de lidstaten de nationale voorschriften voor de vermelding van de ingrediënten voor dranken met een alcoholgehalte van meer dan 1,2 volumeprocent blijven toepassen.

Artikel 40 bis

Uitdrukken van de nettohoeveelheid

Bij ontstentenis van de in artikel 24, lid 2, bedoelde bepalingen van de Unie betreffende het anders uitdrukken van de nettohoeveelheid van nader gespecificeerde levensmiddelen dan op de in artikel 24, lid 1, beschreven wijze, kunnen de lidstaten nationale voorschriften handhaven die voor de inwerkingtreding van deze verordening zijn vastgesteld.

De lidstaten stellen de Commissie van deze voorschriften in kennis vóór [*de datum waarop deze verordening wordt toegepast*]. De Commissie brengt de maatregelen ter kennis van de andere lidstaten.

Artikel 41

Nationale maatregelen voor niet-voorverpakte levensmiddelen

1. Voor levensmiddelen die niet voorverpakt aan de eindverbruiker of aan grote cateraars te koop worden aangeboden of voor levensmiddelen die op de plaats van verkoop op verzoek van de consument worden verpakt of met het oog op de onmiddellijke verkoop worden voorverpakt,
  - a) zijn de in artikel 9, lid 1, onder c), genoemde vermeldingen verplicht;
  - b) zijn andere, in de artikelen 9 en 10 genoemde vermeldingen niet verplicht, tenzij de lidstaten voorschriften vaststellen waarbij het weergeven van bepaalde of alle vermeldingen of elementen van deze vermeldingen verplicht wordt gesteld.
- 1 bis. De lidstaten mogen voorschriften vaststellen betreffende de middelen waarmee de in lid 1 bedoelde vermeldingen of elementen van vermeldingen beschikbaar moeten worden gesteld en, waar nodig, de daarvoor gebruikte uitdrukkings- of presentatievorm.
3. De lidstaten delen de Commissie de tekst van de in lid 1, onder b), en lid 1 bis bedoelde maatregelen onverwijld mede.

Artikel 42

Kennisgevingsprocedure

1. Wanneer naar dit artikel wordt verwezen, stelt de lidstaat die het nodig acht dat nieuwe wetgeving inzake voedselinformatie wordt vastgesteld, de Commissie en de andere lidstaten vooraf van de beoogde maatregelen in kennis en geeft hij de redenen aan die deze maatregelen rechtvaardigen.
2. De Commissie raadpleegt het Permanent Comité voor de voedselketen en de diergezondheid, dat is ingesteld bij artikel 58, lid 1, van Verordening (EG) nr. 178/2002, als zij deze raadpleging nuttig acht of als een lidstaat daarom verzoekt.
3. De betrokken lidstaat kan de beoogde maatregelen pas drie maanden na de in lid 1 bedoelde kennisgeving nemen, mits hij geen negatief advies van de Commissie heeft ontvangen.
4. Wanneer de Commissie een negatief advies uitbrengt, leidt zij vóór het verstrijken van de genoemde termijn de in artikel 49, lid 2, voorziene procedure in om vast te stellen of de beoogde maatregelen, indien nodig onder voorbehoud van de nodige aanpassingen, kunnen worden uitgevoerd.
5. Richtlijn 98/34/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 juni 1998 betreffende een informatieprocedure op het gebied van normen en technische voorschriften⁴⁰ is niet van toepassing op de maatregelen waarop de in de leden 1 tot en met 4 vastgestelde kennisgevingsprocedure van toepassing is.

---

⁴⁰ PB L 204 van 21.7.1998, blz. 37.

HOOFDSTUK VIII UITVOERINGS-, WIJZIGINGS- EN SLOTBEPALINGEN

Artikel 48

Wijzigingen in de bijlagen

Teneinde rekening te houden met de technische vooruitgang, de wetenschappelijke ontwikkelingen, de gezondheid of de informatiebehoefte van de consument kan de Commissie, behoudens de bepalingen in verband met de wijziging van de bijlagen II en III, bedoeld in artikel 10, lid 2, en artikel 22, lid 2, de bijlagen bij deze verordening overeenkomstig artikel 51 bis en onder de voorwaarden van de artikelen 51 ter, 51 quater en 51 quinquies door middel van gedelegeerde handelingen bijwerken.

Artikel 48 bis

Overgangsperiode en datum van inwerkingtreding van de uitvoeringsmaatregelen of gedelegeerde handelingen

1. Onverminderd lid 2, zal de Commissie, bij het uitoefenen van de bij deze verordening verleende bevoegdheden voor het vaststellen van maatregelen overeenkomstig de in artikel 49 bedoelde procedures of door middel van gedelegeerde handelingen overeenkomstig de artikelen 51 bis tot en met 51 quinquies:
  - a) een passende overgangsperiode vaststellen voor de toepassing van de nieuwe maatregelen, tijdens welke levensmiddelen die zijn voorzien van etiketten die niet aan de nieuwe maatregelen voldoen, in de handel mogen worden gebracht en tijdens welke voorraden van dergelijke levensmiddelen die vóór het einde van de overgangsperiode in de handel zijn gebracht, verkocht mogen blijven worden totdat zij zijn uitgeput; en
  - b) ervoor zorgen dat deze maatregelen van toepassing worden vanaf 1 april van elk kalenderjaar.
2. Lid 1 is niet van toepassing in noodgevallen, wanneer de doelstelling van de lid 1 bedoelde uitvoeringsmaatregel de bescherming van de gezondheid van de mens is.

Artikel 49

Comité

1. De Commissie wordt bijgestaan door het Permanent Comité voor de voedselketen en de diergezondheid.
2. Wanneer naar dit lid wordt verwezen, zijn de artikelen 5 en 7 van Besluit 1999/468/EG van toepassing, met inachtneming van artikel 8 van dat besluit.

De in artikel 5, lid 6, van Besluit 1999/468/EG bedoelde termijn wordt vastgesteld op drie maanden.

Artikel 50

Wijzigingen in Verordening (EG) nr. 1924/2006

In artikel 7 van Verordening (EG) nr. 1924/2006 worden de eerste en de tweede alinea vervangen door:

"Voedingswaarde-etikettering van producten waarover een voedings- en/of gezondheidsclaim wordt gemaakt, is verplicht, uitgezonderd bij generieke reclame. De te verstrekken informatie bestaat uit de in artikel 29, lid 1, van [Verordening (EG) nr. ... van het Europees Parlement en de Raad betreffende de verstrekking van voedselinformatie aan de consumenten] genoemde gegevens*. Wanneer een voedings- en/of gezondheidsclaim wordt gemaakt voor een in artikel 29, lid 2, van [Verordening (EG) nr. ...]* bedoelde nutriënt, wordt de hoeveelheid van die nutriënt vermeld overeenkomstig de artikelen 30 tot en met 34 van [Verordening (EG) nr. ...]

Van een stof/van stoffen waarop een voedings- of gezondheidsclaim betrekking heeft en die niet in de voedingswaarde-etikettering vermeld staat, wordt in hetzelfde gezichtsveld als de voedingswaarde-etikettering de hoeveelheid vermeld en uitgedrukt overeenkomstig de artikelen 30, 31 en 32 van [Verordening (EG) nr. ...]. De meeteenheden waarin de hoeveelheid van de stof(fen) wordt uitgedrukt, moeten geschikt zijn voor de afzonderlijke stoffen in kwestie.

* PB L ... van dd/mm/jjjj, blz. ...".

Artikel 51

Wijzigingen in Verordening (EG) nr. 1925/2006

2. In artikel 7 van Verordening (EG) nr. 1925/2006 wordt lid 3 vervangen door:

"3. Voor producten waaraan vitamines en mineralen zijn toegevoegd en die onder deze verordening vallen, is voedingswaarde-etikettering verplicht. De te verstrekken informatie bestaat uit de in artikel 29, lid 1, van [Verordening (EG) nr. ... van het Europees Parlement en de Raad betreffende de verstrekking van voedselinformatie aan consumenten] * genoemde gegevens en de totale in het levensmiddel aanwezige hoeveelheden van de vitamines en mineralen die aan dat levensmiddel zijn toegevoegd."

* PB L ... van dd/mm/jjjj, blz. ...".

Artikel 51 bis

Uitoefening van de bevoegdheidsdelegatie

1. De bevoegdheid tot vaststelling van de gedelegeerde handelingen bedoeld in artikel 10, lid 2, artikel 13, lid 3, artikel 14, lid 3 bis, artikel 20, lid 2, artikel 22, lid 2, artikel 24, lid 2, artikel 29, lid 4, artikel 30, lid 2, artikel 35, lid 4, en artikel 48, wordt aan de Commissie verleend voor een periode van vijf jaar na de inwerkingtreding van deze verordening. De Commissie stelt uiterlijk zes maanden voor het einde van de periode van vijf jaar een verslag op over de bevoegdheidsdelegatie. De bevoegdheidsdelegatie wordt automatisch verlengd met dezelfde periode, tenzij het Europees Parlement of de Raad de bevoegdheid intrekt overeenkomstig artikel 51 ter.
2. Zodra de Commissie een gedelegeerde handeling heeft vastgesteld, stelt zij het Europees Parlement en de Raad daarvan gelijktijdig in kennis.
3. De aan de Commissie toegekende bevoegdheid om gedelegeerde handelingen vast te stellen, is onderworpen aan de voorwaarden die worden gesteld in de artikelen 51 ter en 51 quater.
4. Indien dwingende urgente redenen in verband met het ontstaan van een nieuw ernstig risico voor de menselijke gezondheid dat vereisen, is de procedure van artikel 51 quinquies van toepassing op overeenkomstig artikel 10, lid 2, en artikel 22, lid 2, vastgestelde gedelegeerde handelingen.

Artikel 51 ter

Intrekking van de bevoegdheidsdelegatie

1. De bevoegdheid tot vaststelling van de gedelegeerde handelingen bedoeld in artikel 10, lid 2, artikel 13, lid 3, artikel 14, lid 3 bis, artikel 20, lid 2, artikel 22, lid 2, artikel 24, lid 2, artikel 29, lid 4, artikel 30, lid 2, artikel 35, lid 4, en artikel 48, kan te allen tijde door het Europees Parlement of de Raad worden ingetrokken.
2. De instelling die een interne procedure is begonnen om te besluiten of zij de bevoegdheidsdelegatie wenst in te trekken, streeft ernaar de andere instelling en de Commissie hiervan binnen een redelijke tijd voordat het definitieve besluit wordt genomen op de hoogte te brengen en geeft daarbij aan, welke gedelegeerde bevoegdheden mogelijk worden ingetrokken en de mogelijke redenen voor de intrekking.
3. Het besluit tot intrekking maakt een einde aan de delegatie van de bevoegdheden die in het besluit worden vermeld. Het besluit treedt onmiddellijk of op een in dat besluit bepaalde latere datum in werking. Het besluit laat de geldigheid van de reeds van kracht zijnde gedelegeerde handelingen onverlet. Het wordt in het Publicatieblad van de Europese Unie bekendgemaakt.

Artikel 51 quater

Bezwaar tegen gedelegeerde handelingen

1. Het Europees Parlement of de Raad kunnen tegen een gedelegeerde handeling bezwaar maken binnen een termijn van twee maanden na de datum van kennisgeving.

Op initiatief van het Europees Parlement of de Raad wordt deze termijn met twee maanden verlengd.

2. Indien noch het Europees Parlement noch de Raad bij het verstrijken van deze termijn bezwaar hebben aangetekend tegen de gedelegeerde handeling, wordt deze bekendgemaakt in het Publicatieblad van de Europese Unie en treedt zij in werking op de daarin vermelde datum.

De gedelegeerde handeling kan vóór het verstrijken van de betrokken periode worden bekendgemaakt in het Publicatieblad van de Europese Unie en in werking treden, indien het Europees Parlement en de Raad beide de Commissie hebben laten weten geen bezwaar te zullen aantekenen.

3. Indien het Europees Parlement of de Raad bezwaar aantekent tegen de gedelegeerde handeling, treedt deze niet in werking. De instelling die bezwaar aantekent tegen de gedelegeerde handeling, geeft aan om welke redenen zij dit doet.

Artikel 51 quinquies

Spoedprocedure

1. Gedelegeerde handelingen die overeenkomstig dit artikel worden vastgesteld, treden onmiddellijk in werking en zijn van toepassing zolang geen bezwaar wordt aangetekend overeenkomstig lid 3.
2. In de kennisgeving van de overeenkomstig dit artikel vastgestelde gedelegeerde handeling aan het Europees Parlement en de Raad wordt vermeld om welke redenen gebruik wordt gemaakt van de spoedprocedure.
3. Het Europees Parlement of de Raad kan overeenkomstig de in artikel 51 quater bedoelde procedure bezwaar aantekenen tegen een overeenkomstig dit artikel vastgestelde gedelegeerde handeling. Indien dit gebeurt, is de gedelegeerde handeling niet langer van toepassing. De instelling die bezwaar aantekent tegen dergelijke gedelegeerde handeling, geeft aan om welke redenen zij dit doet.

Artikel 52

Intrekking

1. De Richtlijnen 90/496/EG, 2000/13/EG, 87/250/EEG, 1999/10/EG, 2002/67/EG, 2008/5/EG en Verordening (EG) nr. 608/2004 worden ingetrokken [*3 jaar na de inwerkingtreding van deze verordening*].
3. Verwijzingen naar de ingetrokken wetsbesluiten gelden als verwijzingen naar deze verordening.

Artikel 52 bis

Overgangsmaatregelen

1. Levensmiddelen die voor [*de eerste dag van de maand 3 jaar na de datum van inwerkingtreding van deze verordening*] in de handel zijn gebracht of geëtiketteerd en niet voldoen aan haar bepalingen, mogen worden verhandeld totdat de voorraden zijn uitgeput.

Levensmiddelen die voor [*de eerste dag van de maand 5 jaar na de datum van inwerkingtreding van deze verordening*] in de handel zijn gebracht of geëtiketteerd en niet voldoen aan het vereiste in punt 1 van artikel 9, lid 1, mogen worden verhandeld totdat de voorraden zijn uitgeput.
2. Tussen [*de eerste dag van de maand 3 jaar na de datum van inwerkingtreding van deze verordening*] en [*de eerste dag van de maand 5 jaar na de datum van inwerkingtreding van deze verordening*] moet de voedingswaardedeclaratie, indien zij op vrijwillige basis is verstrekt, voldoen aan het bepaalde in de artikelen 29 en 34 bis van deze Verordening.
3. In afwijking van Richtlijn 90/496, artikel 7 van Verordening (EG) nr. 1924/2006 en artikel 7, lid 3, van Verordening (EG) nr. 1925/2006, mogen levensmiddelen die zijn geëtiketteerd overeenkomstig de artikelen 29 tot en met 34bis in de handel worden gebracht voor [*de eerste dag van de maand 5 jaar na de datum van inwerkingtreding van deze verordening*].

Artikel 53

Inwerkingtreding en datum van toepassing

Deze verordening treedt in werking op de twintigste dag volgende op die van haar bekendmaking in het Publicatieblad van de Europese Unie.

Zij is van toepassing met ingang van [*de eerste dag van de maand 3 jaar na de datum van inwerkingtreding van deze verordening*], met uitzondering van punt 1 van artikel 9, lid 1, dat van toepassing is met ingang van [*de eerste dag van de maand 5 jaar na de datum van inwerkingtreding van deze verordening*].

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.

Gedaan te Brussel,

Voor het Europees Parlement

De voorzitter

Voor de Raad

De voorzitter

SPECIFIEKE DEFINITIES
als bedoeld in artikel 2, lid 4

1. "Voedingswaardedeclaratie" of "voedingswaarde-etikettering" : informatie, bestaande uit:
  - a) de energetische waarde; of
  - b) de energetische waarde en één of meer van de volgende nutriënten en hun specifiek vermelde bestanddelen:
    - vetten (verzadigde vetzuren, transvetzuren, enkelvoudig onverzadigde vetzuren, meervoudig onverzadigde vetzuren),
    - koolhydraten (suikers, polyolen, zetmeel),
    - zout,
    - vezels;
    - eiwitten;
    - alle vitaminen en mineralen, vermeld in bijlage XI, deel A, punt 1, en aanwezig in significante hoeveelheden, als omschreven in bijlage XI, deel A, punt 2;
2. "Vetten": alle lipiden, fosfolipiden inbegrepen;
3. "Verzadigde vetzuren": vetzuren zonder dubbele binding;
4. "Transvetzuren": vetzuren met één of meerdere niet-geconjugeerde (d.w.z. door ten minste één methyleengroep gescheiden) dubbele koolstof-koolstofbindingen in de trans-configuratie;
5. "Enkelvoudig onverzadigde vetzuren": vetzuren met één dubbele binding in de cis-configuratie;
6. "Meervoudig onverzadigde vetzuren": vetzuren met twee of meer door een methyleengroep gescheiden dubbele bindingen in de cis-configuratie;

7. "Koolhydraten": de koolhydraten die in het menselijk organisme worden gemetaboliseerd, met inbegrip van polyolen;
8. "Suikers": alle in voedsel aanwezige mono- en disachariden, met uitzondering van polyolen;
9. "Polyolen": alcoholen die meer dan twee hydroxylgroepen bevatten;
10. "Eiwitten": het eiwitgehalte berekend aan de hand van de volgende formule: eiwit = totaal Kjeldahl-stikstof $\times$ 6,25;
11. "Zout": het overeenkomstige zoutgehalte berekend aan de hand van de volgende formule:
zout = natrium $\times$ 2,5;
- 11 bis. "Vezels": koolhydraatpolymeren bestaande uit drie of meer monomere eenheden, die in de menselijke dunne darm niet verteerd en niet opgenomen worden en tot de volgende categorieën behoren:
  - eetbare koolhydraatpolymeren die van nature voorkomen in levensmiddelen zoals die worden geconsumeerd;
  - eetbare koolhydraatpolymeren die langs fysieke, enzymatische of chemische weg uit grondstoffen voor levensmiddelen zijn verkregen en een gunstig fysiologisch effect hebben dat door algemeen aanvaarde wetenschappelijke gegevens wordt gestaafd;
  - eetbare synthetische koolhydraatpolymeren met een gunstig fysiologisch effect dat door algemeen aanvaarde wetenschappelijke gegevens wordt gestaafd;
12. "Gemiddelde waarde": de waarde waardoor de hoeveelheid van een nutriënt in een bepaald levensmiddel het best wordt weergegeven en waarin tevens rekening is gehouden met seizoenschommelingen, consumptiepatronen en andere factoren waardoor de reële waarde kan variëren.

**STOFFEN OF PRODUCTEN DIE ALLERGIEËN OF INTOLERANTIES
VEROORZAKEN**

1. Glutenbevattende granen (namelijk tarwe, rogge, gerst, haver, spelt en kamut of de hybride soorten daarvan) en producten op basis van glutenbevattende granen, met uitzondering van:
  - a) glucosestroop op basis van tarwe, met inbegrip van dextrose⁴¹;
  - b) maltodextrinen op basis van tarwe⁴⁴;
  - c) glucosestroop op basis van gerst;
  - d) granen die worden gebruikt voor de vervaardiging van alcoholhoudende distillaten waaronder ethylalcohol uit landbouwproducten.
2. Schaaldieren en producten op basis van schaaldieren.
3. Eieren en producten op basis van eieren.
4. Vis en producten op basis van vis, met uitzondering van:
  - a) visgelatine die wordt gebruikt als drager voor vitamine- of carotenoïdenpreparaten;
  - b) visgelatine of vislijm die wordt gebruikt als klaringsmiddel in bier en wijn.
5. Aardnoten en producten op basis van aardnoten.
6. Soja en producten op basis van soja, met uitzondering van:
  - a) volledig geraffineerd(e) sojaolie en -vet⁴⁴;
  - b) natuurlijke gemengde tocoferolen (E306), natuurlijk D-alfa-tocoferol, natuurlijk D-alfatocoferolacetaat en natuurlijk D-alfa-tocoferolsuccinaat van soja;
  - c) fytoosterolen en fytoosterolesters van plantaardige oliën van soja;
  - d) plantenstanolesters geproduceerd uit sterolen van plantaardige oliën van soja.

---

⁴¹ En producten daarvan, voor zover het proces dat zij hebben ondergaan naar verwachting niet zal leiden tot een grotere allergeniciteit dan de EFSA in het desbetreffende uitgangproduct heeft vastgesteld.

7. Melk en producten op basis van melk (inclusief lactose), met uitzondering van:
  - a) wei die wordt gebruikt voor de vervaardiging van alcoholhoudende distillaten waaronder ethylalcohol uit landbouwproducten;
  - b) lactitol.
8. Noten, namelijk amandelen (*Amygdalus communis L.*), hazelnoten (*Corylus avellana*), walnoten (*Juglans regia*), cashewnoten (*Anacardium occidentale*), pecannoten (*Carya illinoensis (Wangenh.) K. Koch*), paranoten (*Bertholletia excelsa*), pistachenoten (*Pistacia vera*), macadamianoten (*Macadamia ternifolia*) en producten op basis van noten, met uitzondering van:
  - a) noten die worden gebruikt voor de vervaardiging van alcoholhoudende distillaten waaronder ethylalcohol uit landbouwproducten.
9. Selderij en producten op basis van selderij.
10. Mosterd en producten op basis van mosterd.
11. Sesamzaad en producten op basis van sesamzaad.
12. Zwaveldioxide en sulfieten in concentraties van meer dan 10 mg/kg of 10 mg/l uitgedrukt als totaalgehalte aan SO₂ moeten worden berekend voor producten die worden voorgesteld als klaar voor consumptie of als weer in de oorspronkelijke staat gebracht volgens de instructies van de fabrikanten.
13. Lupine en producten op basis van lupine.
14. Weekdieren en producten op basis van weekdieren.

**LEVENS MIDDELEN WAARVAN DE ETIKETTERING EEN OF MEER AANVULLENDE
VERMELDINGEN MOET OMVATTEN**

TYPE OF CATEGORIE LEVENS- MIDDELEN	VERMELDINGEN
1. LEVENSMIDDELEN DIE IN BEPAALDE GASSEN ZIJN VERPAKT	
1.1 Levensmiddelen waarvan de houdbaarheid is verlengd door middel van verpakking-gassen die zijn toegestaan bij Verordening (EG) nr. 1333/2008	"Verpakt onder beschermende atmosfeer"
2. LEVENSMIDDELEN DIE ZOETSTOFFEN BEVATTEN	
2.1 Levensmiddelen die een of meer zoetstoffen bevatten die zijn toegestaan bij Verordening (EG) nr. 1333/2008	"met zoetstof(fen)": deze vermelding wordt tezamen met de benaming van het levensmiddel aangebracht
2.2 Levensmiddelen die zowel toegevoegde suiker(s) als een of meer zoetstoffen bevatten die zijn toegestaan bij Verordening (EG) nr. 1333/2008 van de Raad	"met suiker(s) en zoetstof(fen)": deze vermelding wordt tezamen met de benaming van het levensmiddel aangebracht
2.3 Levensmiddelen die aspartaam/ aspartaam-acesulfaamzout bevatten die zijn toegestaan bij Verordening (EG) nr. 1333/2008	"bevat een bron van fenylalanine"
2.4 Levensmiddelen die meer dan 10% toegevoegde polyolen bevatten die zijn toegestaan bij Verordening (EG) nr. 1333/2008	"overmatig gebruik kan een laxerend effect hebben"
3. LEVENSMIDDELEN DIE GLYCYRRIZINEZUUR OF HET AMMONIUMZOUT DAARVAN BEVATTEN	
3.1 Zoetwaren en dranken die glycyrrizine-zuur of het ammoniumzout daarvan bevatten als gevolg van de toevoeging van die stof(fen) als zodanig of van de zoethoutplant <i>Glycyrrhiza glabra</i> , in een concentratie van 100 mg/kg of 10 mg/l of meer	onmiddellijk na de lijst van ingrediënten worden de woorden "bevat zoethout" toegevoegd, tenzij het woord zoethout al voorkomt in de lijst van ingrediënten of in de benaming van het product. Indien er geen lijst van ingrediënten is, wordt de vermelding tezamen met de benaming van het levensmiddel aangebracht.
3.2 Zoetwaren die glycyrrizinezuur of het ammoniumzout daarvan bevatten als gevolg van toevoeging van die stof(fen) als zodanig of van de zoethoutplant <i>Glycyrrhiza glabra</i> , in een concentratie van 4 g/kg of meer	"bevat zoethout - mensen met hoge bloeddruk dienen overmatig gebruik te vermijden" moet onmiddellijk na de lijst van ingrediënten worden toegevoegd. Indien er geen lijst van ingrediënten is, wordt de vermelding tezamen met de benaming van het levensmiddel aangebracht.
3.3 Dranken die glycyrrizinezuur of het ammoniumzout daarvan bevatten als gevolg van de toevoeging van die stof(fen) als zodanig of van de zoethoutplant <i>Glycyrrhiza glabra</i> , in een concentratie van 50 mg/l of meer, dan wel 300 mg/l of meer in geval van dranken met een alcoholgehalte van meer dan 1,2 volumepercent ⁴² .	"bevat zoethout - mensen met hoge bloeddruk dienen overmatig gebruik te vermijden" moet onmiddellijk na de lijst van ingrediënten worden toegevoegd. Indien er geen lijst van ingrediënten is, wordt de vermelding tezamen met de benaming van het levensmiddel aangebracht.

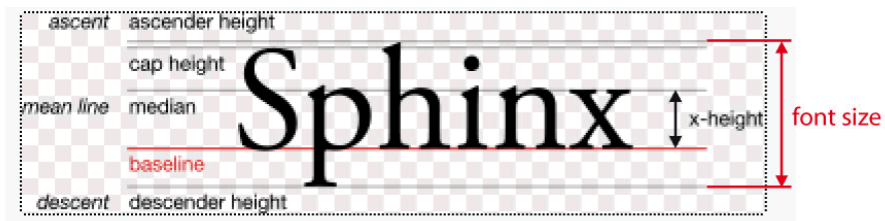
⁴² De bedoelde gehalten gelden voor het product als aangeboden voor gebruik of als gereconstitueerd volgens de aanwijzingen van de fabrikant.

4. DRANKEN MET HOOG CAFEÏNEGEHALTE OF LEVENSMIDDELEN MET TOEGEVOEGDE CAFEÏNE	
4.1	<p>Dranken, met uitzondering van die op basis van koffie, thee of koffie- of thee-extract, waarvan de benaming de term "koffie" of "thee" omvat en die:</p> <ul style="list-style-type: none"> – bestemd zijn om ongewijzigd te worden geconsumeerd en meer dan 150 mg/l aan cafeïne, van welke bron ook, bevatten, of – na reconstitutie van het geconcentreerde of gehydrateerde product meer dan 150 mg/l aan cafeïne, ongeacht de herkomst ervan, bevatten
4.2	<p>Andere dan de in punt 4.1 vermelde levensmiddelen waaraan cafeïne is toegevoegd met nutritionele of fysiologische doeleinden.</p>
	<p>'Hoog cafeïnegehalte. Niet aanbevolen voor kinderen en zwangere vrouwen' in hetzelfde gezichtsveld als de benaming van de drank, gevolgd door vermelding tussen haakjes en overeenkomstig artikel 14, lid 0, van het cafeïnegehalte uitgedrukt in mg/100 ml.</p> <p>"Toegevoegde cafeïne. Niet aanbevolen voor kinderen en zwangere vrouwen' in hetzelfde gezichtsveld als de benaming van het product, gevolgd door vermelding tussen haakjes en overeenkomstig artikel 14, lid 0, van het cafeïnegehalte uitgedrukt in mg/100g/ml. Voor voedingssupplementen wordt het cafeïnegehalte uitgedrukt per in de etikettering voor dagelijkse consumptie aanbevolen portie.</p>

5. LEVENSMIDDELEN MET TOEGEVOEGDE FYTOSTEROLEN, FYTOSTEROLESTERS, FYTOSTANOLEN EN/OF FYTOSTANOLESTERS	
5.1 Levensmiddelen of levensmiddelen- ingrediënten met toegevoegde fytoosterolen, fytoosterolesters, fytostanolen of fytostanolesters	<ul style="list-style-type: none"> (1) "met toegevoegde plantensterolen" of "met toegevoegde plantenstanolen" in hetzelfde gezichtsveld als de benaming van het levensmiddel; (2) het gehalte aan toegevoegde fytoosterolen, fytoosterolesters, fytostanolen of fytostanolesters (uitgedrukt als percentage of in g vrije plantensterolen/plantenstanolen per 100 g of 100 ml levensmiddel) wordt in de lijst van ingrediënten vermeld; (3) een vermelding dat het levensmiddel uitsluitend bedoeld is voor mensen die hun bloed-cholesterolgehalte willen verlagen; (4) een vermelding dat patiënten die cholesterolverlagende geneesmiddelen gebruiken, het product uitsluitend onder toezicht van een arts mogen gebruiken; (5) een goed zichtbare vermelding dat het levensmiddel uit voedingsoogpunt mogelijk niet geschikt is voor zwangere en borstvoedende vrouwen en kinderen jonger dan vijf jaar; (6) advies om het levensmiddel te gebruiken als onderdeel van een evenwichtige en gevarieerde voeding, waarbij regelmatig groente en fruit worden gegeten om het carotenoïden-gehalte op peil te houden; (7) in hetzelfde gezichtsveld als de onder punt 3) bedoelde vermelding een aparte vermelding dat een consumptie van meer dan 3 g toegevoegde plantensterolen/plantenstanolen per dag dient te worden vermeden; (8) een definitie van een portie van het betrokken levensmiddel of voedsel ingrediënt (bij voorkeur in g of ml), waarbij de hoeveelheid plantensterolen/plantenstanolen per portie wordt aangegeven.

DEFINITIE VAN DE X-HOOGTE

X-HOOGTE

**LEVENS MIDDELEN DIE ZIJN VRIJGESTELD VAN DE VERPLICHTE
VOEDINGSWAARDEDECLARATIE**

1. onverwerkte producten die bestaan uit één ingrediënt of categorie van ingrediënten;
2. verwerkte producten die als enige vorm van verwerking zijn gerijpt en die bestaan uit één ingrediënt of categorie van ingrediënten;
3. water bestemd voor menselijke consumptie, inclusief water waarbij de enige toegevoegde ingrediënten kooldioxide en/of aroma's zijn;
4. een kruid, een specerij of mengsels daarvan;
5. zout en zoutvervangers;
6. tafelzoetstoffen;
7. producten die vallen onder Richtlijn 1999/4/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 februari 1999 inzake extracten van koffie en extracten van cichorei⁴³, hele of gemalen koffiebonen en hele of gemalen cafeïnevrije koffiebonen;
8. kruiden- en vruchtenthee, thee, cafeïnevrije thee, instant- of oplosthee of thee-extract, cafeïnevrije instant- of oplosthee of thee-extract, die geen andere toegevoegde ingrediënten bevatten dan aroma's die niets veranderen aan de voedingswaarde van de thee;
9. gefermenteerde azijn of vervangers van azijn, inclusief die waarbij de enige toegevoegde ingrediënten aroma's zijn;
10. aroma's;
11. levensmiddelenadditieven;
12. technische hulpstoffen;

---

⁴³ PB L 66 van 13.3.1999, blz. 26.

13. voedingsenzymen;
14. gelatine;
15. jamgeleermiddel;
16. gist;
17. kauwgom;
18. levensmiddelen in verpakkingen of recipiënten waarvan het grootste oppervlak minder dan 25 cm² bedraagt;
19. levensmiddelen die rechtstreeks door de producent in kleine hoeveelheden worden geleverd aan de eindverbruiker of aan de plaatselijke detailhandel die rechtstreeks aan de eindverbruiker levert.

**BENAMING VAN HET LEVENSMIDDEL EN SPECIFIEKE VERMELDINGEN DIE
TEZAMEN MET DE BENAMING MOETEN WORDEN AANGEBRACHT**

**DEEL B – VERPLICHTE VERMELDINGEN DIE TEZAMEN MET DE BENAMING MOETEN WORDEN
AANGEBRACHT**

1. De benaming van het levensmiddel omvat of gaat vergezeld van vermeldingen inzake de fysische toestand waarin het levensmiddel zich bevindt of de specifieke behandeling die het heeft ondergaan (bijvoorbeeld poeder, gevriesdroogd, snelgevroren, concentraat, gerookt), in alle gevallen waarin het weglaten van deze informatie de koper zou kunnen misleiden.
- 1 bis. Voor levensmiddelen die vóór verkoop diepgevroren waren en ontdooid worden verkocht, gaat de benaming van het levensmiddel vergezeld van de vermelding "ontdooid".
2. Op met ioniserende straling behandelde levensmiddelen wordt een van de volgende vermeldingen aangebracht:
"doorstraald" of "behandeld met ioniserende straling" en andere aanwijzingen zoals vermeld in Richtlijn 1999/2/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 februari 1999 betreffende de onderlinge aanpassing van de wetgevingen van de lidstaten inzake de behandeling van voedsel en voedselingredienten met ioniserende straling⁴⁴.
3. Voor voedsel waarbij een ingrediënt of bestanddeel waarvan de consument verwacht dat het van nature aanwezig of normaliter gebruikt is, vervangen is door een ander bestanddeel of een ander ingrediënt, vermeldt het etiket, naast de lijst van ingrediënten, duidelijk het bestanddeel of ingrediënt dat ter gehele of gedeeltelijke vervanging is gebruikt.

---

⁴⁴ PB L 66 van 13.3.1999, blz. 16.

DEEL C – SPECIFIEKE VOORSCHRIFTEN BETREFFENDE DE AANDUIDING VAN "GEHAKT VLEES"

1. Samenstellingscriteria, gecontroleerd op grond van een dagelijks gemiddelde:

	Vetgehalte	Verhouding collageen/vleeseiwit⁴⁵
— mager gehakt	≤ 7 %	≤ 12 %
— puur rundergehakt	≤ 20 %	≤ 15 %
— gehakt dat varkensvlees bevat	≤ 30 %	≤ 18 %
— gehakt van andere soorten	≤ 25 %	≤ 15 %

2. In aanvulling op de voorschriften van hoofdstuk IV van sectie V van bijlage III bij Verordening (EG) nr. 853/2004 worden de volgende woorden op de etikettering aangebracht:

- "vetgehalte lager dan...",
- "verhouding collageen/vleeseiwit <...%."

3. De lidstaten mogen toestaan dat op hun nationale markt gehakt dat niet voldoet aan de in punt 1 van dit deel vastgestelde criteria, in de handel wordt gebracht met een nationaal merk dat niet kan worden verward met de merken bedoeld in artikel 5, lid 1, van Verordening (EG) nr. 853/2004.

---

⁴⁵ De collageen/vleeseiwitverhouding wordt uitgedrukt als het percentage collageen in het vleeseiwit. Het collageeengehalte bedraagt achtmaal het hydroxyprolinegehalte.

VERMELDING EN AANDUIDING VAN INGREDIËNTEN**DEEL A – SPECIFIEKE BEPALINGEN BETREFFENDE DE VERMELDING VAN DE INGREDIËNTEN IN****DALENDE VOLGORDE VAN GEWICHT**

Categorie ingrediënt	Bepaling betreffende vermelding naar gewicht
1. Toegevoegd water en vluchtige ingrediënten	Worden in de lijst vermeld in volgorde van hun gewicht in het eindproduct. De hoeveelheid water die als ingrediënt aan een levensmiddel is toegevoegd, wordt berekend door van de totale hoeveelheid eindproduct de totale hoeveelheid aan andere gebruikte ingrediënten af te trekken. Deze hoeveelheid hoeft niet te worden meegerekend indien zij in gewicht niet meer bedraagt dan 5% van het eindproduct. Deze afwijking geldt niet voor onverwerkte levensmiddelen.
2. Ingrediënten die in geconcentreerde of gedehydrateerde vorm worden gebruikt en tijdens de vervaardiging weer in hun oorspronkelijke toestand worden gebracht	Mogen op de lijst worden opgenomen volgens hun gewicht vóór concentratie of dehydratatie.
3. Ingrediënten die worden gebruikt in geconcentreerde of gedehydrateerde levensmiddelen, waaraan water moet worden toegevoegd om ze weer in hun oorspronkelijke toestand te brengen	Mogen in de lijst worden vermeld in de volgorde van de hoeveelheden in het gereconstitueerde product, mits de lijst van ingrediënten vergezeld gaat van een vermelding zoals "ingrediënten van het weer in oorspronkelijke staat gebrachte product" of "ingrediënten van het gebruiksklare product".
4. Vruchten, groenten of paddenstoelen, waarvan geen enkele aanmerkelijk in gewicht overheerst en die in verhoudingen die waarschijnlijk wisselen, in een mengsel als ingrediënten in een levensmiddel worden gebruikt	Mogen tezamen in de lijst van ingrediënten worden opgenomen onder de benaming "vruchten", "groenten" of "paddenstoelen", gevolgd door de woorden "in wisselende verhoudingen", onmiddellijk gevolgd door een lijst van de aanwezige vruchten, groenten of paddenstoelen. In dergelijke gevallen wordt het mengsel overeenkomstig artikel 19, lid 1, op grond van het totale gewicht van de aanwezige vruchten, groenten of paddenstoelen in de ingrediëntenlijst vermeld.
5. Mengsels van specerijen of kruiden waarin geen van deze producten aanmerkelijk in gewicht overheerst	Mogen in een andere volgorde worden vermeld, mits die lijst van ingrediënten vergezeld gaat van een vermelding zoals "in wisselende verhouding".
6. Ingrediënten die voor minder dan 2 % in het eindproduct aanwezig zijn	Mogen in een andere volgorde na de andere ingrediënten worden vermeld.
7. Soortgelijke of onderling verwisselbare ingrediënten die voor de vervaardiging of bereiding van een levensmiddel kunnen worden gebruikt zonder de samenstelling of gepercipieerde waarde ervan te wijzigen, en mits deze minder dan 2% van het eindproduct uitmaken	Mogen in de lijst van ingrediënten worden opgenomen met de vermelding "bevat ... en/of ...", wanneer ten minste één van ten hoogste twee ingrediënten in het eindproduct aanwezig is. Deze bepaling is niet van toepassing op levensmiddelenadditieven of ingrediënten die vermeld staan in deel C van deze bijlage, noch op stoffen of producten van bijlage II die allergieën en intoleranties veroorzaken.

**DEEL B – AANDUIDING VAN BEPAALDE INGREDIËNTEN DOOR DE BENAMING VAN EEN CATEGORIE
IN PLAATS VAN DOOR EEN SPECIFIEKE BENAMING**

Onverminderd artikel 22 mogen ingrediënten die tot één van de hieronder vermelde categorieën levensmiddelen behoren en die bestanddelen zijn van een ander levensmiddel, worden aangeduid met de naam van die categorie in plaats van met de specifieke naam.

Categorie levensmiddelen	Aanduiding
1. Andere geraffineerde oliën dan olijfolie	"Olie", nader omschreven met: – het adjectief "plantaardig" dan wel "dierlijk", – hetzij de vermelding van de specifieke plantaardige of dierlijke oorsprong. Het adjectief "geheel dan wel gedeeltelijk gehard", moet worden toegevoegd aan de vermelding van een geharde olie, tenzij het gehalte aan verzadigde vetzuren en transvetzuren in de voedingswaardedeclaratie is opgenomen
2. Geraffineerde vetten	"Vet", nader omschreven met: – het adjectief "plantaardig" dan wel "dierlijk", – hetzij de vermelding van de specifieke plantaardige of dierlijke oorsprong. Het adjectief geheel dan wel gedeeltelijk "gehard", moet worden toegevoegd aan de vermelding van een gehard vet, tenzij het gehalte aan verzadigde vetzuren en transvetzuren in de voedingswaardedeclaratie is opgenomen
3. Mengsels van meel van twee of meer graansoorten	"Meel", gevolgd door een lijst van de graansoorten waarvan het afkomstig is, in dalende volgorde van hun gewichtspercentage
4. Natief zetmeel en langs fysische weg of met enzymen gemodificeerd zetmeel	"Zetmeel"
5. Alle soorten vis wanneer die vis een ingrediënt vormt van een ander levensmiddel, tenzij de benaming en de presentatie van dit levensmiddel duiden op een speciaal soort vis	"Vis"
6. Alle soorten kaas wanneer de kaas of het mengsel van kaassoorten een ingrediënt vormt van een ander levensmiddel, tenzij de benaming en de presentatie van dit levensmiddel duiden op een speciale kaas	"Kaas"
7. Alle specerijen die niet meer dan 2% van het gewicht van het levensmiddel uitmaken	"Specerijen" of "gemengde specerijen"
8. Alle kruiden of delen daarvan die niet meer dan 2% van het gewicht van het levensmiddel uitmaken	"Kruid(en)" of "gemengde kruiden"
9. Alle soorten gompreparaten die voor de bereiding van gom als basis voor kauwgom worden gebruikt	"Gom"

10.	Alle soorten paneermeel	"Paneermeel"	
11.	Alle categorieën sacharose	"Suiker"	
12.	Watervrije dextrose en dextrosemonohydraat	"Dextrose"	
13.	Glucosestroop en gedehydrerde glucosestroop	"Glucosestroop"	
14.	Alle melkeiwitten (caseïne, caseïnaten en eiwitten van wei) en mengsels daarvan	"Melkeiwitten"	
15.	Cacaopersboter, cacaozingboter of geraffineerde cacaoboter	"Cacaoboter"	
16.	Alle soorten wijnen [...] die vallen onder bijlage XI ter van Verordening (EG) nr. 1234/2007 van de Raad	"Wijn"	
17.	De skeletspieren ⁴⁶ van als voor de menselijke consumptie geschikt erkende zoogdier- en vogelsoorten, met de van nature ingesloten of aanhangende weefsels, waarvan de totale gehalten aan vet en bindweefsel de hieronder vermelde waarden niet overschrijden en wanneer het vlees een ingrediënt vormt van een ander levensmiddel. Maximumgehalten aan vet en bindweefsel voor de met de term "...vlees" aangeduide ingrediënten.	"...vlees", voorafgegaan door de naam/namen ⁴⁷ van de diersoort(en) waarvan het afkomstig is	
	<i>Soort</i>	<i>Vet- gehalte</i>	<i>Verhouding collageen/ vleeseiwit⁴⁸</i>
	Zoogdieren (konijnen en varkens uitgezonderd) en diverse soorten met overwegend zoogdieren	25 %	25 %
	Varkens	30 %	25 %
	Vogels en konijnen	15 %	10 %
	Wanneer de maximumgehalten aan vet en/of bindweefsel worden overschreden en aan alle andere criteria van de definitie van "vlees" wordt voldaan, moet het gehalte aan "...vlees" dienovereenkomstig worden verlaagd en moet de lijst van ingrediënten naast de categorienaam "...vlees" ook de vermelding van het vet en/of bindweefsel bevatten.		
	Producten die aan de definitie van "separatorvlees" beantwoorden, vallen niet onder deze definitie.		

⁴⁶ Het middenrif en de kauwspieren maken deel uit van de skeletspieren, terwijl het hart, de tong, de kopspieren (met uitzondering van de kauwspieren), het carpaal- en het tarsaal-gewricht en de staart er geen deel van uitmaken.

⁴⁷ Voor de etikettering in het Engels mag deze vermelding vervangen worden door de aan het vlees van de betrokken diersoort gegeven generieke naam.

⁴⁸ De collageen/vleeseiwitverhouding wordt uitgedrukt als het percentage collageen in het vleeseiwit. Het collageengehalte bedraagt achtmaal het hydroxyprolinegehalte.

18. Alle soorten producten die aan de definitie van "separatorvlees" beantwoorden.	"separatorvlees", voorafgegaan door de naam/namen ⁵⁰ van de diersoort(en) waarvan het afkomstig is
--	---

DEEL C – AANDUIDING VAN BEPAALDE INGREDIËNTEN MET DE NAAM VAN HUN CATEGORIE, GEVOLGD DOOR HUN SPECIFIEKE BENAMING OF HET EG-NUMMER

Onverminderd artikel 22 moeten andere levensmiddelenadditieven en enzymen dan die vermeld in artikel 21, onder b), die behoren tot één van de in dit deel opgenomen categorieën, worden aangeduid met de naam van die categorie, gevolgd door hun specifieke benaming of, in voorkomend het geval, het E-nummer. Ingeval een ingrediënt tot meer dan één categorie behoort, wordt de categorie vermeld die past bij de voornaamste functie in het betrokken levensmiddel.

Voedingszuur
Zuurteregelaar
Antiklontermiddel
Antischuimmiddel
Antioxidant
Vulstof
Kleuren
Emulgator
Smeltzout ⁴⁹
Verstevigingsmiddel
Smaakversterker
Meelverbeteraar
Schuimmiddel
Geleermiddel
Glansmiddel
Bevochtigingsmiddel
Gemodificeerd zetmeel ⁵⁰
Conserveermiddel
Drijfgas
Rijsmiddel
Complexvormer
Stabilisator
Zoetstof
Verdikkingsmiddel

⁴⁹ Alleen voor smeltkaas en producten op basis van smeltkaas.

⁵⁰ De specifieke benaming of het E-nummer behoeft niet te worden vermeld.

DEEL D – AANDUIDING VAN AROMA'S IN DE LIJST VAN INGREDIËNTEN

1. Aroma's worden aangeduid met hetzij de term "aroma('s)", hetzij een meer specifieke benaming of beschrijving van het aroma.
2. Kinine en/of cafeïne die worden gebruikt als aroma bij de vervaardiging of bereiding van een levensmiddel worden onmiddellijk na de term "aroma('s)" met hun specifieke benaming in de lijst van ingrediënten vermeld.
3. De term "natuurlijk" of elke andere uitdrukking die in wezen dezelfde betekenis heeft, mag alleen worden gebruikt voor aroma's waarvan de aromatiserende component uitsluitend aromastoffen bevat als omschreven in artikel 3, lid 2, onder b), van Verordening (EG) nr. 1334/2008 en/of aromatiserende bereidingen als omschreven in artikel 3, lid 2, onder d), van die verordening.
4. Indien de benaming van het aroma een verwijzing bevat naar de dierlijke of plantaardige oorsprong of aard van de gebruikte stoffen, mag de term "natuurlijk" of elke andere uitdrukking die in wezen dezelfde betekenis heeft, alleen worden gebruikt wanneer de aromatiserende component werd geïsoleerd door fysische dan wel enzymatische of microbiologische procedés of door traditionele levensmiddelenbereidingswijzen, uitsluitend of vrijwel uitsluitend uitgaande van het betrokken levensmiddel of het betrokken uitgangsmateriaal voor de bereiding van aroma's.

DEEL E – AANDUIDING VAN SAMENGESTELDE INGREDIËNTEN

1. Een samengesteld ingrediënt mag onder zijn eigen benaming, voor zover die wettelijk erkend of algemeen bekend is, in de lijst van ingrediënten worden opgenomen in termen van zijn totale gewichtsperscentage, onmiddellijk gevolgd door een lijst van zijn eigen ingrediënten.
2. De lijst van ingrediënten voor samengestelde ingrediënten is niet verplicht:
  - a) wanneer de samenstelling van het samengestelde ingrediënt door de geldende voorschriften van de Unie is vastgesteld en mits het samengestelde ingrediënt minder dan 2% van het eindproduct uitmaakt; deze bepaling is echter niet van toepassing op levensmiddelenadditieven, behoudens de bepalingen van artikel 21, onder a) tot en met d); of
  - b) voor uit mengsels van specerijen en/of kruiden samengestelde ingrediënten die minder dan 2% van het eindproduct uitmaken, met uitzondering van levensmiddelenadditieven, behoudens de bepalingen van artikel 21, onder a) tot en met d); of
  - c) wanneer het samengestelde ingrediënt een levensmiddel is waarvan de lijst van ingrediënten overeenkomstig de voorschriften van de Unie niet hoeft te worden vermeld.

KWANTITATIEVE OPGAVE VAN DE INGREDIËNTEN

1. De kwantitatieve opgave is niet vereist:
  - a) voor een ingrediënt of categorie ingrediënten:
    - i) waarvan het netto-uitlekgewicht is aangegeven overeenkomstig punt 5 van bijlage VIII; of
    - ii) waarvan de hoeveelheid reeds krachtens de bepalingen van de Unie verplicht op het etiket moet worden vermeld; of
    - iii) dat/die in kleine doses ter verhoging van het aroma wordt toegevoegd; of
    - iv) dat/die weliswaar voorkomt in de benaming van het levensmiddel, maar niet van dien aard is dat het/zij de keuze van de consument in het land van verkoop bepaalt omdat de variërende hoeveelheid niet van wezenlijk belang is om het levensmiddel te karakteriseren of het niet van soortgelijke levensmiddelen onderscheidt; of
  - b) wanneer specifieke bepalingen van de Unie de hoeveelheid van het ingrediënt of van de categorie ingrediënten nauwkeurig aangeven, zonder voor te schrijven dat deze op het etiket moet worden vermeld; of
  - c) in de gevallen bedoeld in de punten 4 en 5 van deel A van bijlage VI.

2. Artikel 23, lid 1, onder a) en b), is niet van toepassing in het geval van:
  - a) ingrediënten of categorieën van ingrediënten waarvoor de vermelding "met zoetstof(fen)" of "met suiker(s) en zoetstof(fen)" geldt, indien die vermelding vergezeld gaat van de benaming van het levensmiddel overeenkomstig bijlage III; of
  - b) toegevoegde vitaminen en mineralen, indien die stoffen onderworpen zijn aan een voedingswaardedeclaratie.

3. De vermelding van de hoeveelheid van een ingrediënt of categorie ingrediënten:
  - a) wordt uitgedrukt als percentage, overeenstemmend met de hoeveelheid van het ingrediënt of de ingrediënten op het ogenblik waarop het/zij wordt/worden gebruikt; en
  - b) wordt aangebracht in of onmiddellijk naast de benaming van het levensmiddel of in de lijst van ingrediënten voor het ingrediënt of de categorie ingrediënten in kwestie.

4. In afwijking van punt 3
  - a) wordt voor levensmiddelen waarbij door een thermische of andere behandeling vochtverlies is opgetreden, de hoeveelheid uitgedrukt als een percentage dat overeenkomt met de hoeveelheid van het gebruikte ingrediënt of de gebruikte ingrediënten ten opzichte van het eindproduct, tenzij die hoeveelheid of de totale hoeveelheid van alle op het etiket vermelde ingrediënten meer dan 100% bedraagt, in welk geval de hoeveelheid wordt vermeld op grond van het gewicht van het (de) ingrediënt(en) dat (die) wordt (worden) gebruikt voor de bereiding van 100 g eindproduct;
  - b) wordt de hoeveelheid vluchtige ingrediënten vermeld als hun gewichtspercentage in het eindproduct;
  - c) kan de hoeveelheid ingrediënten die in geconcentreerde of gedehydrateerde vorm worden gebruikt en tijdens de fabricage worden gereconstitueerd, worden vermeld als hun gewichtspercentage voordat zij werden geconcentreerd of gedroogd;
  - d) kan, wanneer het om geconcentreerde of gedehydrateerde levensmiddelen gaat waaraan water moet worden toegevoegd, de hoeveelheid van de ingrediënten worden uitgedrukt als gewichtspercentage in het gereconstitueerde product.

VERMELDING VAN DE NETTOHOEVEELHEID

1. De vermelding van de nettohoeveelheid is niet verplicht voor levensmiddelen:
  - a) die aanzienlijk aan volume of gewicht verliezen en die per stuk worden verkocht dan wel in aanwezigheid van de koper worden gewogen; of
  - b) met een nettohoeveelheid van minder dan 5g of 5ml; deze bepaling is evenwel niet van toepassing op specerijen en kruiden;
  - c) die in de regel per stuk worden verkocht, mits het aantal stuks duidelijk kan worden gezien en van buitenaf gemakkelijk kan worden geteld, of, zo dit niet het geval is, in de etikettering is vermeld.

2. Wanneer een bepaalde soort hoeveelheid (zoals nominale hoeveelheid, minimumhoeveelheid, gemiddelde hoeveelheid) moet worden vermeld volgens de bepalingen van de Unie of, als deze niet bestaan, volgens de nationale bepalingen, is deze hoeveelheid de nettohoeveelheid in de zin van deze verordening.

3. Wanneer een voorverpakking bestaat uit twee of meer afzonderlijke voorverpakkingen die dezelfde hoeveelheid van hetzelfde product bevatten, wordt de nettohoeveelheid vermeld door het aangeven van de nettohoeveelheid van elke afzonderlijke verpakking en het totale aantal daarvan. Die vermeldingen zijn evenwel niet verplicht wanneer het totale aantal afzonderlijke verpakkingen duidelijk kan worden gezien en van buitenaf gemakkelijk kan worden geteld en wanneer ten minste één vermelding van de in elke afzonderlijke verpakking aanwezige nettohoeveelheid van buitenaf duidelijk kan worden gezien.

4. Wanneer een voorverpakking bestaat uit twee of meer afzonderlijke verpakkingen die niet als verkoopenheden worden beschouwd, wordt de nettohoeveelheid vermeld door het aangeven van de totale nettohoeveelheid en het totale aantal afzonderlijke verpakkingen.

5. Wanneer een vast levensmiddel wordt aangeboden in een opgietsvloeistof, wordt ook het netto-uitlekgewicht van dat levensmiddel vermeld. Van een geglansd levensmiddel wordt het gedeclareerde nettogewicht aangegeven exclusief het glazuur.

Voor de toepassing van dit punt worden onder "opgietsvloeistof" de volgende producten en mengsels daarvan verstaan, ook wanneer zij bevroren of diepgevroren zijn, voor zover de vloeistof slechts van ondergeschikt belang is ten opzichte van de essentiële bestanddelen van die bereiding en derhalve niet doorslaggevend is voor de aankoop: water, waterige oplossingen van zouten, pekels, waterige oplossingen van voedingszuren, azijn, waterige oplossingen van suiker, waterige oplossingen van andere zoetstoffen, sap van vruchten of groenten voor wat groenten of fruit betreft.

Datum van minimale houdbaarheid en uiterste consumptiedatum

1. De datum van minimale houdbaarheid wordt als volgt aangegeven:
  - a) De datum wordt voorafgegaan door de woorden:
    - "ten minste houdbaar tot ..." wanneer in de datumaanduiding de dag is vermeld;
    - "Ten minste houdbaar tot einde ..." in de andere gevallen.
  - b) De in punt a) bedoelde vermeldingen gaan vergezeld van:
    - hetzij de datum zelf; of
    - hetzij een verwijzing naar de plaats op de etikettering waar de datum is aangegeven.

Zo nodig wordt hierna vermeld welke bewaarvoorschriften moeten worden nageleefd om de aangegeven houdbaarheid te waarborgen.
  - c) De datum wordt ongecodeerd aangegeven door vermelding van achtereenvolgens de dag, de maand en eventueel het jaar.

Wanneer het evenwel gaat om levensmiddelen:

    - met een houdbaarheid van minder dan drie maanden, kan worden volstaan met de vermelding van de dag en de maand,
    - met een houdbaarheid van ten minste drie en ten hoogste achttien maanden, kan worden volstaan met de vermelding van de maand en het jaar,
    - met een houdbaarheid van meer dan achttien maanden, kan worden volstaan met de vermelding van het jaar.

- d) Behoudens de bepalingen van de Unie waarbij andere datumaanduidingen worden voorgeschreven, is de vermelding van de datum van minimale houdbaarheid niet vereist voor:
- verse groenten en vers fruit, inclusief aardappelen, die niet zijn geschild of gesneden of soortgelijke bewerkingen hebben ondergaan; deze afwijking geldt niet voor gekiemde zaden en soortgelijke producten, zoals scheuten van peulvruchten,
  - wijn, likeurwijn, mousserende wijn, gearomatiseerde wijn en soortgelijke uit andere vruchten dan druiven verkregen producten, alsmede uit druiven of druivenmost vervaardigde dranken van de GN-code 2206 00,
  - dranken met een alcoholgehalte van 10 of meer volumepercent,
  - broodbakkerij- of banketbakkerijproducten die naar hun aard bestemd zijn om binnen 24 uur na de bereiding te worden geconsumeerd,
  - azijn,
  - keukenzout,
  - suikers in vaste vorm,
  - suikergoedproducten bijna uitsluitend bestaande uit gearomatiseerde en/of gekleurde suikers,
  - kauwgom en soortgelijke producten om te kauwen.

2. De datum van minimale houdbaarheid wordt als volgt aangegeven:

- a) De datum wordt voorafgegaan door de woorden "te gebruiken tot ...";
- b) De vermelding in punt a) gaat vergezeld van:
- hetzij de datum zelf; of
  - hetzij een verwijzing naar de plaats op de etikettering waar de datum is aangegeven.

Die gegevens worden gevolgd door een beschrijving van de bewaarvoorschriften.

- c) De datum wordt ongecodeerd aangegeven door vermelding van achtereenvolgens de dag, de maand en eventueel het jaar.

**VLEESSOORTEN WAARVOOR DE VERMELDING VAN HET LAND VAN
OORSPRONG OF DE PLAATS VAN HERKOMST VERPLICHT IS**

<i>GN-codes (Gecombineerde nomenclatuur 2010)</i>	<i>Beschrijving</i>
<i>0203</i>	<i>Vlees van varkens, vers, gekoeld of bevroren</i>
<i>0204</i>	<i>Vlees van schapen of van geiten, vers, gekoeld of bevroren</i>
<i>Ex 0207</i>	<i>Vlees van pluimvee bedoeld bij post 0105, vers, gekoeld of bevroren</i>

ALCOHOLGEHALTE

Het effectieve alcoholvolumegehalte van dranken met een alcoholvolumegehalte van meer dan 1,2% wordt aangegeven door een cijfer met ten hoogste één decimaal. Het wordt gevolgd door het symbool "% vol." en kan worden voorafgegaan door het woord "alcohol" [of door de afkorting "alc."].

Het alcoholgehalte wordt bepaald bij 20 °C.

De toleranties, in positieve en in negatieve zin, die bij de vermelding van het alcoholgehalte zijn toegelaten, staan, uitgedrukt in absolute waarden, vermeld in de volgende tabel. Zij zijn van toepassing onverminderd de toleranties die voortvloeien uit de voor de bepaling van het alcoholgehalte toegepaste analysemethode.

Beschrijving van de drank	Positieve of negatieve tolerantie
1. Biersoorten van GN-code 2203 00 en een alcoholgehalte van ten hoogste 5,5% vol.; niet-mousserende dranken van GN-code 2206 00, verkregen van druiven	0,5 % vol.
2. Biersoorten met een alcoholgehalte van meer dan 5,5% vol.; mousserende dranken van GN-code 2206 00, verkregen van druiven, ciders, perendrank, fruitwijnen en soortgelijke dranken die vervaardigd zijn van andere vruchten dan druiven, eventueel parelend of mousserend; honingdrank;	1 % vol.
3. Dranken met gemacereerde vruchten of plantendelen	1,5 % vol.
4. Andere dranken met een alcoholgehalte van meer dan 1,2 volumeprocent	0,3% vol.

REFERENTIE-INNAMES**DEEL A – REFERENTIE-INNAMES VOOR VITAMINEN EN MINERALEN (VOLWASSENEN)****1. Vitaminen en mineralen die kunnen worden vermeld en hun voedingswaardereferenties**

Vitamine A (µg)	800	Kalium (mg)	2000
Vitamine D (µg)	5	Chloride (mg)	800
Vitamine E (mg)	12	Calcium (mg)	800
Vitamine K (µg)	75	Fosfor (mg)	700
Vitamine C (mg)	80	Magnesium (mg)	375
Thiamine (mg)	1,1	IJzer (mg)	14
Riboflavine (mg)	1,4	Zink (mg)	10
Niacine (mg)	16	Koper(mg)	1
Vitamine B6 (mg)	1,4	Mangaan (mg)	2
Foliumzuur (µg)	200	Fluoride (mg)	3,5
Vitamine B12 (µg)	2,5	Seleen (µg)	55
Biotine (mg)	50	Chroom (µg)	40
Pantotheenzuur (mg)	6	Molybdeen (µg)	50
		Jood (µg)	150

2. Significante hoeveelheid vitaminen en mineralen

In de regel moet voor het bepalen van wat een significante hoeveelheid is, worden uitgegaan van de volgende waarden:

- 15% van de in punt 1 vermelde voedingswaardereferenties per 100 g of 100ml voor andere producten dan dranken; of
- 7,5% van de in punt 1 vermelde voedingswaardereferenties per 100 g of 100ml voor dranken; of
- 15% van de in punt 1 vermelde voedingswaardereferenties per portie voor verpakkingen die één portie bevatten.

**DEEL B – REFERENTIE-INNAMES VOOR ENERGIE EN BEPAALDE ANDERE NUTRIËNTEN DAN
VITAMINEN EN MINERALEN (VOLWASSENEN)**

Energie of nutriënt	Referentie-inname
Energie	8400 kJ (2000 kcal)
Totale vetten	70 g
Verzadigde vetzuren	20 g
Koolhydraten	260 g
Suikers	90 g
Zout	6 g

OMREKENINGSFACTOREN**OMREKENINGSFACTOREN VOOR DE BEREKENING VAN ENERGIE**

Bij de berekening van de te declareren energetische waarde worden de volgende omrekeningsfactoren gebruikt:

- koolhydraten (met uitzondering van polyolen)	4 kcal/g — 17 kJ/g
- polyolen	2,4 kcal/g — 10 kJ/g
- eiwitten	4 kcal/g — 17 kJ/g
- vetten	9 kcal/g — 37 kJ/g
- salatrim	6 kcal/g — 25 kJ/g
- alcohol (ethanol)	7 kcal/g — 29 kJ/g
- organische zuren	3 kcal/g — 13 kJ/g
- vezels	2 kcal/g — 8 kJ/g
- erytritol	0 kcal/g — 0 kJ/g

UITDRUKKING EN PRESENTATIE VAN DE VOEDINGSWAARDEDECLARATIE

In de voedingswaardedeclaratie voor energie (kilojoules (kJ) en kilocalorieën (kcal)) en massa (grammen (g), milligrammen (mg), en microgrammen (µg)) wordt, afhankelijk van het geval, gebruikgemaakt van de volgende meeteenheden en volgorde van presentatie van de informatie:

energie	kJ en kcal
vetten	g
waarvan	
- verzadigde vetzuren	g
- trans-vetzuren	g
- enkelvoudig onverzadigde vetzuren;	g
- meervoudig onverzadigde vetzuren	g
koolhydraten	g
waarvan	
- suikers	g
- polyolen	g
- zetmeel	g
vezels	g
eiwitten	g
zout	g
vitaminen en mineralen	de in punt 1 van deel A van bijlage XI aangegeven eenheden